

ANT

Haftalık Dergi • 12 Mart 1968 • Sayı: 63 • 125 Kuruş

İRTİCA BAŞ İSTİYOR

BÜYÜK İNDİRİM

Dar gelirli emekçiler,
öğretmenler, memurlar,
öğrenciler

Dergisi'ni

84

Kuruşa
Okuyabilirsiniz

Yüzde 33 oranındaki bu indirimden yararlanmak için ANT'a derhal abone olmanız kâfidir.

ANT'A ABONE OLUNUZ

Sadece Şubat ve Mart aylarında uygulanacak olan özel abone tarifemiz şöyledir:

YILLIK : 44 Lira
6 AYLIK : 22 Lira
3 AYLIK : 11 Lira

Abone bedelini havale kâğıdının arkasına açık adresinizi ve mesleğinizi yazarak «ANT DERGİSİ — P.K. 934 — SİRKECİ — İSTANBUL» adresine gönderdiğiniz takdirde çıkacak ilk sayıdan itibaren ANT'ı 84 Kuruş'a okumanız mümkün olacaktır.

CİLTLERİNİZİ ALDINIZ MI?

ANT'ın cilt kapakları ve ciltlerinin dağıtımına devam edilmektedir. İstanbul'da bulunan okurlarımız bizzat dergi idarehanesine gelerek cilt kapaklarını 15 lira, ciltleri ise 50 lira karşılığında alabilirler. Taşrada bulunan okurlarımız ise taleplerini bildirdikleri takdirde müracaat sırasına göre cilt kapakları 15 lira, ciltler ise 50 lira ödemeli olarak adreslerine gönderilecektir. Ancak, taşradaki okurlarımızın açık adresleriyle birlikte posta ve ambalaj masraflarını karşılamak üzere her cilt kapağı için 3 lira ve her cilt için 5 lirahık posta pulunu «ANT Dergisi — P.K. 934 — SİRKECİ — İstanbul» adresine göndermeleri gerekmektedir.

Ellerinde ANT'ın ikinci cildine alt 26 dergilik koleksiyonu bulunan okurlarımız da, bunları idarehanemize getirdikleri takdirde ciltleme masrafı ve yıpranma payı karşılığı da dahil olmak üzere 20 lira fark ödemeleri halinde ANT'ın ikinci cildine sahip olabilecekler ve ayrıca ciltleme külfetinden kurtulacaklardır.

HAFTANIN NOTLARI

İnönü'yü suçladı

YTP'nin feshedilmesi için hazırlıklar sürdürülürken son bir silkinis yapılarak İrfan Aksu'dan boşalan Genel Başkanlığa Yusuf Azizoglu getirildi. Yeni YTP lideri Yusuf Azizoglu, verdiği demeçte partinin feshedilmesini düşünmediklerini belirttikten sonra Seçim Kanunu değişikliğinden Demirel kadar İnönü'nün de sorumlu olduğunu açıkladı ve şöyle dedi: «Bu kanunun getirilmesinde İnönü iktidarı, biz engelleme istemiyoruz, şeklindeki beyan ile teşvik etmiş ve Demirel'i bu yola itmiştir. İnönü, Demirel'e bir taraftan yürü, bir taraftan da karşıdayım, diyor. AP, bu değişiklikle, yüzde 54 oyla meclise yüzde 75 oranında Milletvekili sokmak emeli peşindedir.»

TİP İzmir kongresi

● Türkiye İşçi Partisi'nin Kocaeli İl Kongresi, İzmir Halkevi Salonu'nda Genel Başkan Aybar, Kocaeli Senatörü Fatma İşmen, Genel Sekreter Rıza Kuas, Kemal Nebioğlu, Ali Karer ve Nazife Cemgil'in iştirakiyle yapıldı. Olağanüstü ilgi gören ve 630 kişilik salonu hincabın doldurmuş 2 bine yakın dinleyici tarafından izlenen kongrede İl Başkanı Şinasi Yeldan'ın çalışma raporuna ek olarak okuduğu sanayi, tarım ve sendikacılık raporları büyük ilgi topladı. Genel Başkan Aybar, esaslarını yedinci sayfamızda okuyacağımız bir konuşma yaparak son günlerin siyasi gelişmeleri üzerine TİP'in görüşlerini açıkladı.

T. Emeksiz büstü

● Parlâmentoda 27 Mayıs Anayasası'nı değiştirmek için hazırlıklar devam ederken partizan yöneticiler de, 27 Mayıs'ın bütün sembollerini ortadan kaldırmak için hummalı bir faaliyet içerisinde. Son olarak gönlü maceraları gazete-lerde tefrika konusu olan AP li Adana Belediye Başkanı Ali Sepici, Adana'daki Turan Emeksiz Büstü'nün yerinin değiştirilmesine karar vermiş tir. Karar büyük tepki yaratmış ve Orman Fakültesi kendisine şu telgrafı çekmiştir: «Devrim şehidi Turan Emeksiz'in büstünü kaldırmak dansözlerle oynamak kadar kolay değildir.»

Baykurt konuştu

● Bir süre önce Bakanlık emrine alınarak hakkında dava açılan TÖS Genel Başkanı Fakir Baykurt, TÖS Muğla Kongresi'nde bir konuşma yaparak «Yıllardan beri gücü yeten öğretmene saldırıyor. Küçültmenin, iftiranın bin bir parçası. Bugün de politika yaptığımızı, görevimizin dışına çıktığımızı söylüyorlar. Halkla öğretmenin arasını açmak istiyorlar.» dedi ve iktidarın başvurduğu tedbirlerin öğretmenleri yolundan alakoyamayacağını söyledi.

Kabinede değişiklik

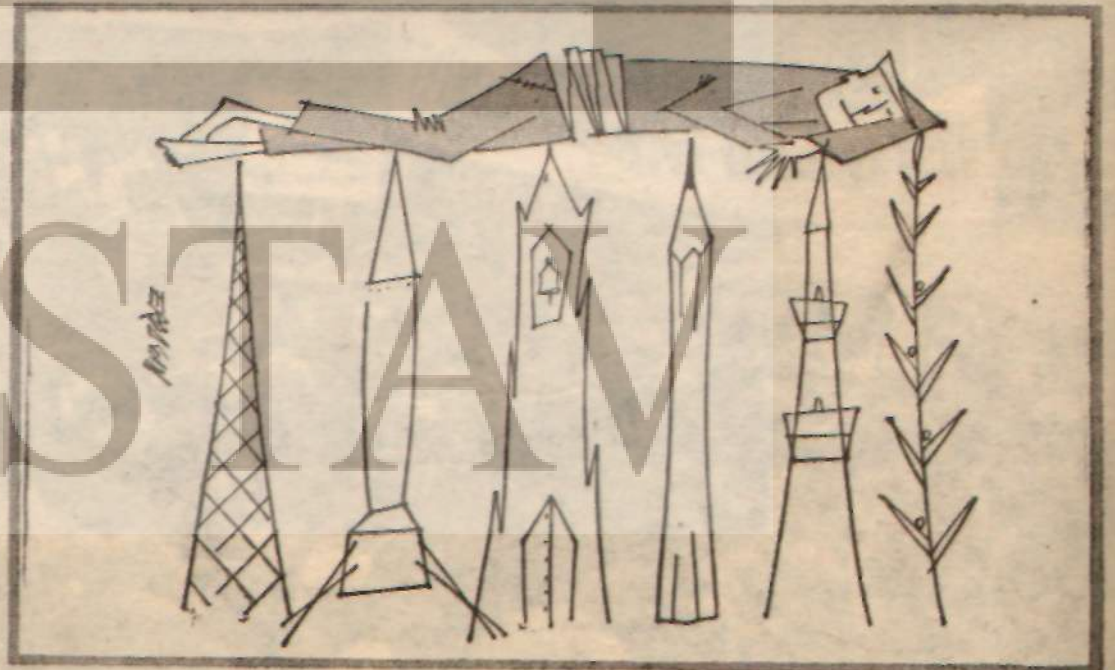
● Demirel'in bu ay Kabinayı değiştirmesi bekleniyor. Tekel Bakanı İbrahim Tekin'in, Devlet Bakanı Kâmil Ocak'ın, Millî Eğitim Bakanı İlhami Ertem'in, Turizm ve Tanıtma Bakanı Nihad Kürşad'ın ve Devlet Bakanı Hüsamettin Atabeyli'nin kabine dışı bırakılacağı söylenmektedir. Öte yandan, geçen hafta Resmi Gazete'de yayınlanan bir başbakanlık kararı ile Turizm ve Tanıtma Bakanlığı'nın basın yayın hizmetleri ve Anadolu Ajansı, Başbakanlığa bağlanmıştır.

Miting nasıl basıldı?

● Devrimci gençliğin Ankara'da düzenlediği kanuni Anayasa Mitingi'nin emniyet kuvvetlerinin gözleri önünde basılması ile ilgili tertipler gün ışığına çıkmaktadır. Başbakan Demirel'in, İçişleri Bakanı Faruk Sükan aracılığıyla yakından izlediği Anayasa Mitingi'nin yapılacağı 24 Şubat Cumartesi sabahı Demirel ile AP Genel Başkan yardımcısı Talât Asat arasında bir görüşme olmuştur. Bu görüşmeyi Asat'ın AP Gençlik Kolları Başkanı ve yöneticileriyle yaptığı görüşmeler izlemiş ve Kadim Kolları'ndan Selma Yüksel kanunsuz toplantı yapan ve miting basanlar arasındaki yerini almıştır. Kanuni Anayasa Mitingi'nin basılması sırasında Kurtuluş Lisesi'nden telefonla Asat'a aralıksız bilgi verilmiş, akşam üzeri ise Başbakanlık Özel Kalem Müdürü'nden Turgut Yeğen, AP Genel Merkez önünde olayları yakından izleyip yetkilileri olup bitenden haberdar etmiştir.

2 kitap toplatıldı

● İstanbul mahkemelerince «komünizm propagandası» yapıldığı gerekçesiyle iki kitap daha toplatılmıştır. Bu kitaplar Nâzım Hikmet'in yazdığı ve Gün Yayınevi'nin yayınladığı «Yaşamak Güzel Şey Be Kardeşim» romanı ile Nikos Kazancakis'in yazdığı ve Habera Yayınevi'nin yayınladığı «Toda Raba» romanıdır.

ANT dâvaları

● Bir süre önce TÖS Salonu'nda yapılan açık oturumda yaptığı konuşmasından dolayı yazar İlhan Selçuk hakkında Cumhuriyet Savcılığı «komünizm propagandası» yaptığı gerekçesiyle T.C.K.'nın 142. maddesine göre dava açmıştır. Konuşmayı ANT'ta yayınladığımız için Sorumlu Müdürümüz Yaşar Uçar hakkında da aynı maddeye göre dava açılmıştır. Savcılık Selçuk hakkında 10 yıla kadar, Yaşar Uçar hakkında da 15 yıla kadar hapis cezası istemektedir. Öte yandan, aynı açık oturumda konuşan Mihri Belli ile bu konuşmayı Türk Solu Dergisi'nde yayınlayan sorumlu müdür Vahap Erdoğan hakkında da yine 142. maddeye göre «komünizm propagandası» yaptıkları gerekçesiyle iki dava açılmıştır. ANT hakkında da ha önce açılmış olan dâvaların duruşmalarına da devam edilmektedir. «Ekmek yediği sofraya bıçak sokanlar» başlıklı yazısından dolayı Yaşar Kemal ile Sorumlu Müdürümüz Yaşar Uçar hakkında T.C.K.'nın 312. maddesine göre «sınıfları tehlikeli surette kin ve adavete teşvik ettikleri» iddiasıyla açılan davanın ikinci duruşması Toplu Basın Mahkemesi'nde yapılmış ve bazı hususların tesbiti için duruşma başka güne bırakılmıştır.

Özel beraat etti

● Kastamonu'da yayınlanan «Bokuzdüz» şirinden dolayı T.C.K. nun 312. maddesine göre Toplu Basın Mahkemesi'ne verilen yazar Siyami Özel, duruşması sonunda beraat etmiştir.

Gürkan hüküm giydi

● Savcıya hakaret ettiği gerekçesiyle yargılanan Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğrenci Derneği Başkanı Uluç Gürkan'a Ankara 1. Asliye Ceza Mahkemesi'nde 284 lira para cezası verilmiştir. Yargıç, Gürkan'ı önce üç ay hapis, 500 lira para cezasına mahkûm etmiş, sonra da savcının hakarete yol açtığı gerekçesiyle cezayı 22 gün hapis, 125 lira para cezasına indirmiş, olay sırasındaki psikolojik durumu da gözönünde tutarak, Gürkan'ın 18 gün hapis 104 lira para cezasına mahkûm edilmesine ve bu cezanın para cezasına çevrilerek sonuç itibarıyla 284 lira ağır para cezası ödemesine karar vermiştir. Gürkan'ın avukatları cezaya itiraz etmişlerdir.

Fiyatlar artıyor

● Toptan eşya fiyatları endeksi on puan yükselmiştir. Yükselmeye gıda maddeleri ve yemler alt endeksinin 9, sanayi hammaddeleri ve yarı mamülleri alt endeksinin 13 puanlık artışları yol açmıştır. Aylık ortalamalara göre, altın fiyatları 1967'de bir yıl öncesine göre hissedilir derecede hızla artmış, başlıca serbest para piyasalarında paramızın değeri 1966'da az, 1967'de hissedilir bir düşme göstermiştir.

Osman'ın gayreti

● AP iktidarının son günlerde oy hesabıyla irticaa devamlı tenviz vermesi karşısında MP Lideri Osman Bölükbaşı da, «İktidarı iktidarın silihi ile vurmağa» karar vermiştir. Genel Yönetim Kurulu'na aldığı gazeteci İstiklal Yaradılış yoluyla eski Diyanet İşleri Başkanı İbrahim Elmalı ile sıkı ilişki kuran Bölükbaşı, böylece seçimlerde izleyeceği yolu da açıklamıştır. Diyanet İşleri Başkanı iken nurecu olduğu yolunda söylentiler çıkan ve «Alevilik sönmüştür» cümlesiyle ortalığı karıştıran Elmalı'nın MP'ye transferi Demirel'i telaşa düşürmüştür. * Cümle mahkemelerde «asker mektubu» olarak nitelendirilen Recal Galip Okandan'ın «Kamu Hukuku» kitabından başka kitap okumadığı bilinen Bölükbaşı, son günlerde Saldı Nursi'nin kulliyatını da hatim etmeye başlamıştır. Bütün bunlar, seçim kampanyasında düzenlenecek MP ve AP mitinglerinde sık sık yeşil bayrakların yarışacağını göstermektedir.

ANT okurlarına

● Bayram'da dağıtımın imkânı olmadığı için ANT'nın bu sayısı Cuma sabahı basılmış ve Cumartesi gününden itibaren piyasaya verilmiştir. Önümüzdeki sayıdan itibaren ANT yine Salı günleri okurlarımıza sunulacaktır. Okurlarımızın bayramını kutlar, neşeli tatiller geçirmelerini dileriz.

Sol'un yakın hedefleri

I Türkiye'de düşünmekten yana nasıblı olan herkesin kafasında bugün aynı soru vardır: «Seçim olacak mı? Olursa nasıl olacak?» Bu soru üzerinde kafa yoranlara hak vermemek elde değildir; çünkü AP kendisini öylesine bir kör gölde kapırmıştır ki, seçimden başka alternatifler de, ister istemez, yakın geleceğin ihtimaller tablosunda kalın çizgilerle yer almaktadır. Bu alternatifler içinde en göze çarpanı ise, teşkilâtı ile, yarımları ile, sokak gösterileriyle, cellâtlara görev müjdeleriyle gelişini bugünden haber veren bir «gerici ihtilâl»dir... İktidar tarafından oy hesaplarıyla sırtı sıvazlanan irtica, geçen pazar Taksim Alanı'nda kartlarını açıkça ortaya koymuş, Endonezya örneği bir kan banyosuna hazırlandığını, baş istediğini ilan etmiştir. «Gerici ihtilâl», büyük bir ihtimâl ile yeni bir 31 Mart, yeni bir Menemen yaratarak lâik ve sosyal cumhuriyet rejimine son ve öldürücü darbeyi indirmeğe kadar işi vorduracaktır. Böyle bir ihtimâlin gerçekleşmesi halinde, muhakkak ki Türkiye'nin devrimci zinde güçleri, lâik ve sosyal cumhuriyeti korumak için anayasanın kendilerine tanıdığı «direnme hakkı»nı tereddüt etmeden kullanacaklardır.

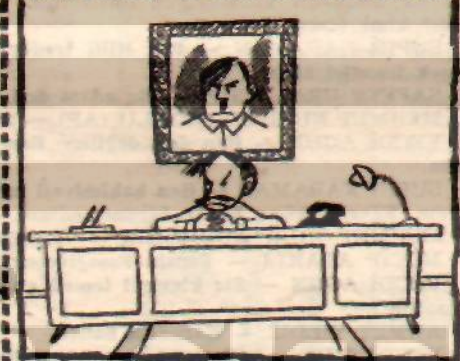
Yukarıda sayılan ihtimallerin gerçekleşmesi halinde «Seçim olacak mı?» sorusunu olumlu şekilde cevaplandırmak imkânı kalmayacaktır. Çünkü, ister «gerici ihtilâl», isterse zinde güçlerin «direnme hareketi» başıyaya ulaşsın, Türkiye'de uzun süre için seçime dayanan demokratik bir düzenlen söz etmek mümkün olmayacaktır. Ancak, son günlerin gelişmelerine bakarak «nasıl olsa seçim olmayacak» düşüncesine kapılıp her şeyi oluruña bırakmak, özellikle sosyalistler için başlıbaşına bir hatadır. Yukarıdaki ihtimaller bir kaç yıl sonra gerçekleşebileceği gibi, çeşitli nedenlerle hiç gerçekleşmeyebilir de... Bu itibarla, Türkiye sosyalistleri bir yandan muhtemel bir gerici ihtilâl karşısında nasıl bir direnmede bulunacaklarını hesaplarken bir yandan da bu yıl yapılacak olan mahalli ve kısmi seçimlerle gelecek yıl yapılacak olan genel seçimlere büyük bir gayretle hazırlanmak zorundadırlar. Bugüne kadar küçük partilere hâkim olan «nasıl olsa millî bakiyeden beş on milletvekili çıkartırız» hesabının verini artık daha büyük hedefler için yapılacak yoğun çalışmalar almalıdır.

Nedir bu yakın hedefler? Bunun cevabı, yine d'Hont sistemini getiren Seçim Kanunu'nda bulunmaktadır. Her sosyalist hedefi, kendi içindeki toplam seçmen sayısını o ilde çıkacak milletvekili sayısına bölmek ve elde edilen rakam kadar oyu TİP'e kazandırmak için şimdiden mücadeleye girişmektir. Meselâ bir ilde 75 bin seçmen varsa ve o ilde 3 milletvekili çıkacaksa, o ildeki sosyalistlerin görevi, genel seçimlere kadar TİP'e 25 bin oy sağlayabilecek yoğun bir çalışmaya girişmektir. Ancak böylesine bir çalışma sonundadır ki, her ilde bir sosyalist milletvekili seçtirilmese bile, asgari parlamentoda grup teşkil edecek kadar temsilci kazanmak mümkün olabilir. Aksi takdirde, bütün Türkiye'de sosyalistler toplam olarak 1 milyona yakın oy kullansalar da, en az 10 ilde barajı aşamazlarsa, TİP'in mecliste grup teşkil etmesi mümkün olamaz. Göze çarpan bir başka büyük tehlike de, sol eğilimli seçmenlerin «TİP bu ilde nasıl olsa barajı aşamaz, hiç değilse ortanın solu'nu kuvvetlendirelim» düşüncesine kapılarak oylarını saptırmalarıdır. Bilinmelidir ki, CHP grubunun Seçim Kanunu değişikliğine şiddetle karşı çıkmamasının, hattâ altın alta desteklemesinin ardında bu hesap yatmaktadır. Türkiye sosyalistleri bu oyuna gelmemelidir. Yakın hedefler ortadadır, bu hedeflere ulaşmak için mücadele, bugünden tezli yok, başlamalıdır...

MTTB açıkladı :

İnancımız dışındaki hareket kahredilecektir

KAÇINILMAZ SONUÇ...

Demirel Bayar'a karşı savaş açtı

Bugün Türkiye'nin kaderi üzerinde söz sahibi kişilerin adları şöyle bir sıralanacak olursa, aralarında Mıgırdıç Şellefyan'a da rastları. Yalnız Şellefyan adı tek başına hiç bir anlam ifade etmez. Eğer, Şellefyan'ın yanına Demirel ve Bayar adları da eklenip de üçgen çizilirse, Türkiye'nin bugünü ve yarını kendiliğinden ortaya çıkar.

Demirel'in, ünlü Ege gezisinden bir kaç gün önce kurduğu saatli bomba, geçtiğimiz Pazartesi günü patlamıştır. Daha doğrusu Demirel, kendisini devirmek için uzun süreden beri hazırlıklar yapan ve çalışmalarını yeraltında sürdürümlere karşı «Hücum» emri vermiştir.

Ankara'da yayınlanan ve trafiği bir kaç bini bulmayan Son Baskı adlı gazetenin birinci sayfasında, Şubat ayı sonundan itibaren yayınlanan soru işaretini bizzat anonsun sebebi, 1 Mart'ta açıklanmıştır. Gazetenin birinci sayfasında soru işaretinin yerini alan anonsta şöyle denilmiştir:

«Yılın en büyük ifşaatı
Açıkıyoruz:

- 1 — Celâl Bayar ne yapmak istiyor?
 - 2 — «Bizim Ev» hikâyesinin içyüzü nedir?
 - 3 — Celâl Bayar müslim ve gayrimüslim ajanları vasıtasıyla Adalet Partisi içinde hangi entrikaları çevirmek istiyor?
- Ve her gün yeni bir ifşaat, yeni bir olay.

Yazan: İzzettin Turanlı
AP - DP, daha doğrusu Demirel Bayar mücadelesinde kullanılan İzzettin Turanlı'nın kim olduğunu bilmeden konuyu ve mücadelenin deşetini, altında yatanları öğrenmek mümkün değildir.

1962 yılında yayın hayatına son veren «Ekspres» Gazetesinin son sayılarında, ikinci sayfasında «Nusret Fazıl» imzası ve «Rotatif İzzet» başlıklı bir dizi yazı, İzzettin Turanlı'nın kişiliği hakkında bir hayli ilgi çekici gerçekleri ortaya koymuştu. Bu yazı dizisine göre, Turanlı, Demokrat Parti iktidarının ilk yıllarında hasbelkader ve bir kaç kuruşla müteahhitliğe başlamış, tehlikeli derecede zeki bir kişidir. Bir çok kimseye olduğu gibi, Turanlı'ya da Menderes «Yürü ya kulum» demiş, bir avuç sermaye ile düzene ayak uyduran çiçeği

Şimdiye kadar hep pasif mukavemet halinde olan Demirel nihayet Bayar'a karşı sert mücadeleye karar verdi.

burnundaki müteahhit, kısa zamanda İller Bankası'nın en müteber müşterilerinden biri olmuştu. Ve gene bu yazı dizisinde Turanlı'nın, ünlü Suzan Sözen ile olan dostluğunu Menderes için kullandığı açıklanmıştır. Fakat, unutulmaz nokta, taa işin başından bu yana, Mıgırdıç Şellefyan adlı

kişinin Turanlı'nın elinden tutması olmuştur.

1960 27 Mayıs İhtilalinden sonra, ortalıkta pek görünmeyen Turanlı, Kasım Gülek'in batırdığı «Tanın» Gazetesi tesislerini Ankara'ya naklettirdikten sonra kiralayıp, gazeteciliğe başlamıştır.

«TURAS» adlı seyahat şir-

keti ile Türk Hava Yollarına dört yüz bin lira borçlanan ve sonra şirketi kapatıp Türk Hava Yollarının alacak için uzanan ellerini boğruünde bırakacak kadar, şirketler üzerinde oynanan oyunların ve bahsi müştereklerin inceliklerini bilen Turanlı, Şellefyan ile birlikte İstanbul'da Haber Gazetesini çıkarmaya başlamıştır. Bir süre sonra Haber Gazetesini yürütemeyip Mithat Perin'e teslim etmek zorunda kalan Turanlı'nın, çeşitli nedenlerle Şellefyan ile olan hissi ve ekonomik ilişkileri, bundan altı ay önce bozulmuştur. Şellefyan'ın AP - DP daha doğrusu Demirel - Bayar mücadelesindeki rolünü ve ikili oynadığını bilen Turanlı, «Bizim Ev» müridleri arasından afazoz edilmeye, Demirel'e rampa etmenin yollarını aramıştır. Fakat, Turanlı'nın Demirel'den randevu koparmak için giriştiği bütün teşebbüsler refilze edilmiş, ve bu arada Turanlı'nın haberdar olmadığı bazı plânlar tezgâhlanmıştır.

Süleyman iktidarının başı, mali güçlükler içinde bulunan İzzettin Turanlı'yı eski patronlarına karşı kullanmanın en doğru yol olacağı kanısına varıp, harekete geçmiştir.

Şellefyan'ın duygusal ve ekonomik desteğini yitirdikten sonra ve yapacağını aşırı Turanlı, kolaylıkla Demirel'in oltasına gelmiştir. Tabii hiç bir zaman Demirel, direkt olarak Turanlı'ya emirler vermemiş, dolaylı yollardan telkinlerde bulunmuştur. Demirel'e yakınlığı ile bilinen kişiler, aksamları Turanlı'nın karargâhında kurulan rakı sofralarında sık sık, su fikri işlemişlerdir.

«Eğer Bayar'ın ve Şellefyan'ın maskelerini indirecek olursan Beyefendi ziyadesiyle memnun olur. Sen ki bu menle-

Şu bizim parlamento!

Ha gayret, az kaldı

Şudur - budur, şöyledir - böyledir, fakat bana göre Adalet Partisi Rize Senatörü Vecdi Agun önemli kişidir. Önemli kişidir, çünkü AP'ilerin bir türlü söyleyemediklerini, gü-rültülere, protestolara rağmen Cumhuriyet Senatosu kürsüsünden söylemiş ve sözleri zabıtlara geçmişir.

— Tabii senatörler, siz kimi temsil ediyorsunuz Millet'in gerçek temsilcileri biziz, siz kimin temsilcilerisiniz? Siz kimseyi temsil etmiyorsunuz... Benim kanaatim bu, bu kanaatim bu kürsüden söylemeye de kimse engel olamaz... Tabii senatörlük müessesesini Türk hukukundan temizleyeceğiz. Onları hususi mahkemelere sevk etmeyeceğiz, medeni normal mahkemelere vereceğiz.

Süleyman iktidarının Seçim Kanunu ile birlikte Senato'ya getirdiği «MDO Soruşturması» ile ilgili dokunulmazlık dosyaları görüşülürken, diğer AP'iler de, tabii senatörlere, dolayısıyla 27 Mayıs'a karşı olumsuz duygularını dile getirmekte Agundan geri kalmamışlardır. Solı günkü birleşimde zaptı sabık hakkında söz alan AP'li Mustafa Deliveli, Kadri Kaplan'ın ihtilalden haberi olduğunu açıklamış olmasına rağmen seveya ifade vermediğini söyleyince, ilk tepki Kadri Kaplan'dan gelmiştir. Bundan sonra olup bitenler şöyledir:

KADRI KAPLAN — Edepsiz herif.
DELİVELİ — Tabii üyeliği millet kabul etmiyor.
SEZAL OKAN — İhtilal it, esogluşek!
DELİVELİ — Evet, tabii üyeliği kabul etmiyor.
SUPHI KARAMAN — Ahlaksız.
MUCİP ATAĞLI — Terbiyesiz herif.
ŞÜKRAN ÖZKAYA — Ziraat Bankasından aldığın krediler ne oldu?
DELİVELİ — Sayın arkadaşlar, evet, tabii senatörlüğü kabul etmiyor.
KÂMİL KARAVELİOĞLU — Sen delisin, it.
KADRI KAPLAN — Başkan, başkan, sarhoş üyelere nasıl söz veriyorsun?
BAŞKAN FİKRET TURHANGİL — Sayın Deliveli, sayın arkadaşlar...
KADRI KAPLAN — Sarhoş bu herif!
Bu senato olaylarının birinci raundu idi... Fakat Senato'ya karıştırma tertibi ve oyunu henüz tamamlanmamıştır.

Ve bundan sonra AP'nin hesabını açığa vuran Agun ile tabii senatörler arasında söz düellosunun ikinci raundu başlıyordu. Bir zamanlar Rize'nin hiç kimseyi kasle almayan ve halk arasında «Deli Savcı» diye tanınan Rize Savcısı ve bugünün AP Senatörü Vecdi Agun soruyordu: «Millet Birlik Komitesi kimi temsil ediyor?»

SUPHI KARAMAN — Biz Millet İrade'yi temsil ediyoruz. gerçek temsilci biziz.

SAFFET URAL (CHP) — Bu adam deli be.

MEHMET NURİ ADEMOĞLU (AP) — Sus olan ine.

VECDİ AGUN — Ben deli değilim. Ben millet'in temsilcisiyim.

SUPHI KARAMAN — Ben hakimiyetli milliyeti temsil ediyorum. Eğer bugüne kadar öğrenemedinse, öğretirim.

MEHMET NURİ ADEMOĞLU — Esogluşekler.

MUCİP ATAĞLI — Sensiz Esogluşek.

VECDİ AGUN — Siz kimseyi temsil etmiyorsunuz. Benim kanaatim bu.

AHMET YILDIZ — Kanaatin baksın.

VECDİ AGUN — Siz buraya nasıl geldiniz?

EMANULLAH ÇELEBİ — Sizin gibileri devirerek.

SAFFET URAL — Bu nasıl başkanlık.

BAŞKAN TURHANGİL — Size bir ihtar veriyorum.

SAFFET URAL — Teşekkür ederim.

VECDİ AGUN — Buraya nasıl geldiler.

KÂMİL KARAVELİOĞLU — İhtilalle.

VECDİ AGUN — Sizin Türk Hukukundan silinmeniz lazıma.

EMANULLAH ÇELEBİ — Asıl siz silineceksiniz, biz kalamayız.

VECDİ AGUN — Bana laf atıyorlar, cevabını sert olacak.

SAFFET URAL — Sert olsun ne yazar.

MEHMET ÖZGÜNEŞ — Dene, hele bir dene, sıkıysa dene.

VECDİ AGUN — Sizleri özel mahkemelere değil, normal mahkemelere vereceğiz.

Ve böylece Süleyman iktidarının niyeti ve memleketi götürmek istediği yer, her geçen gün bir parça daha belirli bir hal alıyordu.

Parlamentodan Sevgilerle...

Onur BARTU

kette, Demirel - Bayar mücadelesinin iç yüzünü bilen tek kişisin... Ve gazeten, böyle bir yayına başlarsa çok yüksek traj yapar.»

● «Bizim ev» denilen e v yeraltı partisinin merkezi gibi işlemektedir..

«Eğer bir adama kırk gün Sen büyük adamsın dendirse, o adam kendini bir şey sanır.» gerçeği işlemiş ve gerçekten kendini büyük adam sanan Turanlı, yayınına başlamıştır.

Turanlı'nın ifsaatı ilk gün ciddiye alınmamıştır. Fakat, ne zaman ki Turanlı, Demirel adına hedef seçtiği Bayar'a salvo atesi açıp, bazı gerçekleri ortaya koymuş, işte o zaman AP birbirine girmiştir. Demirel'in amacı, AP parlamento grupları içinde ve teşkilat'ta aleyhine örgütlenip darbe hazırlayanların planlarını bozmak ve bu arada Bayar'ı ekarte edebilmektir.

İlk yazısında «Önceki günü dün ve bugünü yaşamı görmüş biri olarak, yarını da kestirebiliyorum. Türkiye bir kere daha ve daha tehlikeli bir şekilde yeniden bir 27 Mayıs arifesine itilmek istenmektedir. Bütün bunlar 1965 seçimlerinden sonra yeniden şahlanan Kırat'ın memleketi yaratmış 1946 ruhuyla yok etmek isteyen dış kuvvetlerdir.» diye başlayan Demirel'in çakaralmaz silâhı Turanlı, hemen Bayar'a hücum ederek şöyle demistir:

«AP iktidarını, şahsi kin ve gayz duyguları, ikbal hasretleri için, DP'nin akıbetine uğratmak isteyenler sadece bu partinin dışında ve karşısında olan kuvvetler değildir ki...»

Süleyman iktidarının başındakilerinin, eski Demokratlar için düşündüklerini, kırkıdan sonra yazarlığa başlayan Turanlı şöyle kâğıda dökmüştür: «İktidar partisinin çevresinde ve hattâ içinde başta merhum Adnan Menderes olmak üzere üç DP büyüğü idam sehpa- na götülmüş bir ekip, türlü oyunlar çevirmek istemektedir. İttihat ve Terakki'den kalma

bazı alışkanlıklarla komitacı metodlarıyla ortalığı karıştırıp, bir kere daha bu memleketin kaderinde söz sahibi olmak isteyenler açıktan açığa su yüzüne çıkmışlardır. «Bizim Ev» denilen bir ev, bir yeraltı partisinin merkezi gibi işlemektedir. Müslim ve gayrimüslim bir takım ajanlar iktidar içinde, iktidarı Celâl Bayar'a teslim edebilmek ve ondan sonra da istedikleri gibi, cirit atmak için kıvrınmaktadırlar..»

İkinci yazısında, Bayar'ın kendisine ısrarla «Reisicumhur» dedirttiğini de açıklayan Turanlı, «Kulübe öyle olur olmaz her eski DP'li hele hele sonradan kendilerini AP'ye ve onun başı Süleyman Demirel'e adanmışlar asla alınmıyordu.» demiş, fakat bu arada Şelleyan ipini kestikten sonra AP'ye ardından CKMP'ye, en sonra gene AP'ye kapılanmanın yol- larını aradığını nedense açık atmamıştır.

● «Bırakın canım şu bizim su müdürünü...»

Traji küçük gazetesinde, Bayar'a karşı Don Kişotvari hücumu geçen Turanlı'nın, bu ifsaatının etkili olmadığı söylenemez. Çünkü, Turanlı, Bayar'ın Gülmüşpala'dan, «Bakar-pala» Demirel'den, «Bırakın canım şu bizim su müdürünü» diye bahsettiğini kesin ve açık cümlelerle ortaya koymuş, Bayar'ın hiç bir şekilde Demirel'i çekemediğini yer ve zaman göstererek olaylarla anlatmıştır.

Normal olarak Bayar'a yöneltilen kampanya AP üst kademelerinde ilk anda şaşkınlık yaratmıştır. Nitekim AP yanlı yayın organları susmuş, içlerinden sadece biri, gene bir müteahhit Muammer Kırat'ın gazetesini Zafar'da Necmettin Önder, Bayar'ın yanında ilk çıkışı yapmıştır. Necmettin Önder, Turanlı ve iddialarını afa- kı cevaplar vermeye çalışır «Bu AP'nin sağlam yapısını fine kundağı ile yıkmaya parçalamaya çalışmaktır.» derken aynı gazetenin başyazarı Firuzan Tekil, Turanlı'nın tefrika- sı üzerinde yorumlarda bulunmuştur. Bu arada, tefrika- nın başlamasından hemen sonra, alacaklarını takibe başla- rak Turanlı'nın mevcutlarına haciz koydurmuştur.

Ne iyi, Amerikan Subayları konuşuyor

Yaşar Kemal

TÜRK ilerileri hiç bir zaman bu kadar talihli olmadılar. İktidarda Adalet Partisi gibi bir parti var. Onun da başı Amerikan Morrison firmasının Türkiye mümessili... Her şeyi açık söylüyor Adalet Partisi, her şeyi açık ortaya döküyor. Mülletin gözünün içine baka baka, «Ben medeniler de satarım, petroli de veririm, Amerikalılarla ikili anlaşmaları da yaparım, onlara üs de veririm, adına da üs değil tesis derim, Türkiye'de her istediğimi her istediğim şekilde yaparım. Anayasa bana vız gelir. Seçim kanunu da çıkarırım. Meclis içinde muhaliflerimi de linç ederim. Yeşil bayrağı açıp politikaya bulamış dini kullanırım. Elli bin kişilik mitingler yaparak, komünist adı verdiğim muhaliflere karşı halkı kutale çağırırım. Bunu hükümet olarak, iktidar olarak yaparım. Her istediğimi yaparım. Hürriyetmiş, demokrasiymiş, benim işime yaradığı kadar hürriyet hürriyet, demokrasi demokrasidir.

Milliyetçiliği kullanırım. Dini kullanırım. Ne kadar kutsal kavram varsa hep- ni kullanırım. Amerika'nın çizmesi altındaki işgal Türkiye'sinde gehitlerden bile söz açarım. Onların kutsal kanları, Amerikan işgali sürüp gitsin diye, onların kemikleri üstünde Amerikan çizmesi dünü günü dolaş- sın diye, ağzından düşürmem. Sömürücülü- ğe karşı olan Müslüman dinini sömürücü- lerin bir kalkanı yaparım. Müslümanları öylesine kandırırım ki, ecebilerle bir olup tüyü bitmedik yetimlerin derilerini soyar- ken, onları kendime en büyük yardımcı ya- parım. Her şey, her şeyi apaçık oynarım Türkiye'de...» diyor.

Her şey Türkiye'nin sömürülmesi için yapıyor. Bu sömürü sürüp gitsin diye Tür- kiye'de oturan komprador burjuvasının ya- mayacağı melânet yok.

İnsanlar vatanlarını çok severler.. Va- tan sevgisi doğal bir sevgidir. İnsanlar va- tanları için gözlerini kırpmadan canlarını verirler. Vatan sevgisi sevgilerin en kutsalıdır. İşte Vietnam'da çıplak bir yürekle in- sanlık düşmanı Amerikan devine karşı Amerika'nın, ölüm vahşet makinasına karşı döğüşenler. İşte insan soyunun en yiğit, en şerefli insanları.. Ve bunlar hep insanlık onuru, ve bunlar hep vatan sevgisi için oluyorum. İşte Çanakkale, İşte Dumlupınar.. İnsan soyunun en şerefli destanını yazan, sömürgecilğe karşı vatan sevgisini diken, bayrak bayrak dalgalandıran Türk halkı. İşte onun büyük kumandanı Mustafa Kemal.

İşte şimdi de vatansever Üniversiteler. İşte canını dişine takmış işçiler, bilinci köy- lüler, işte aydınlar, işte askerler.. İşte öğ- retmenler.. Mustafa Kemal'in vatansever- lik örsünde döğülen yüngürlük vatan severler. İşte Garp Cephesinin büyük ku-

mandam... Sömürgecilğe ilk büyük darbeyi indiren İsmet Paşa. Cephelede sömürgeciyi yenen, politikada sömürücüye yenilen, onun acısında kıvrınan büyük kumandan..

Millet her şeyi görüyor. Azıcık okumuş- lar akli başında olanlar, azıcık aydınlanmış- lar her şeyi açık seçik görüyor Her şey gün- gibi ortada Bu iş daha kapalı olabildi. Örneğin iktidarın başı Morrison firması- nın Türkiye mümessili olmayabilirdi. O za- man iktidarın başını Türk halkına anlatmak daha zor olmaz mıydı? Çünkü ikinci sömür- geciliğin en büyük özelliği birinci sömür- gecilik gibi açık açık oynanmamasıdır. Çün- kü sömürgeci askerlerinin yerini kompra- dor burjuvası almıştır. Komprador burju- vasının, sömürgecilğin askerleri, başka çeşit askerleri olduğunu anlatmak epeyce zordur. Halka anlatmak için çok zaman ister.

Ama Allah razı olsun Adalet Partisi- den, onun başından.. Her şeyi açık açık or- taya döküyor ve millete meydan okuyor. Ve sömürgecilğe karşı olanların işini kolay- laştırıyor.

Bir yeyip bin şükredelim Adalet Par- tisi iktidarına ve onun başına..

Bakın geçen gün ne oldu. Hava Eğitim Komutanlığının İzmir Garnizonunda subayla- ra ve mülki erkâna Fethi Tevettoğlu ve Ame- rikalı subaylar sosyalizm aleyhine konfe- rans verdiler. Sosyalizmin başka, sosyal ada- letin başka bir şey olduğu üstüne konfe- rans verdiler Bundan da fayda umdular. Şu Allahın güzel işine bakın hele, Allah insa- nın ayağını dolaştırırsa böyle dolaştırır: Su- bayları.. Birisi damgalı işbirlikçi.. Ötekile- ciyorlar, Fethi Tevettoğlu ve Amerikan su- bayları.. Birisi damgalı işbirlikçi.. Ötekiler ride de Türkiye'yi fiilen işgal etmiş Ame- rikan subayları. Mustafa Kemal'in güzel adamlarına bunlar akıl veriyorlar.. Dedim ya şu Türk milleti ne kadar talihse, o kadar talihli bir millet.

Benim umudum büyük. Neden ki der- seniz, ben insanları, bazı yozlaşmışların di- şında, vatanlarını çok sevdiklerine inanı- rum. Hele Türkler bunun örneğini en güzel vermiş bir millettir. İsterlerse binlerce Ame- rikan subayı, binlerce toplulukta, binler- ce Fethi Tevettoğlu'nu binlerce yerde konuş- tursunlar, hiç bir şey kazanamayacaklardır. Bir milletin varlığını koruma gücü kadar büyük güç yoktur. Hele milletin var olması ya da yok olması oyunu böyle açık açık oy- nanırsa.. Amerikan subayları ha konuşsun- lar, de konuşsunlar.. Yel kayadan ne alır? Çok şükür iktidarda adalet partisi, çok şü- kür iktidarın başı Amerikan firmasının mü- messili. Çok şükür İzmir'deki Hava Eğitim Garnizonunda konuşanlar Amerikan işgal subayları.. Ve karşıda Mustafa Kemal'in va- tanseverlik örsünde döğülmüş Türk MİLLİ YETÇİLERİ..

● Demirel ilk raundda Bayar'ı «Knockout» edebilecek mi?

Gerek Demirel adına, bom- bayı patlatan İzzettin Turanlı- nın yazıları, gerek AP yayın or- ganlarında buna karşı yükle- len tepkiler bir gerçeği ortaya koymaktadır. AP'de eski De- mokratlarla, AP'liler arasında bir süreden beri devam edip gelen mücadele, kıran kırana bir şekil almış ve saklanamaz olmuştur. Ege gezisinde um- duğunu bulamayan Bayar ve takımı, sessiz ve derinden ça- lışmayı seçerken, Demirel ve

takımı yeraltı çalışmalarını su- yüzüne çıkarmak için hazır- dıkları plânı başarı ile uygula- mışlardır. Bayar'ın hesabı a- çıktı: Kısmi senato seçimleri arefesinde ses çıkarmamak, fakat kuvvetin tesbitinden son- ra, 1969 genel seçimlerinde AP yönetimine el koymak.

Demirel şimdi, bu oyunu bo- zabılmanın çabası içindedir. Tarafsız gözlemciler, ilk raun- du kazanan Demirel'in, Ame- rika ve triumviranın diğer iki üyesinin desteğini alarak Bayar'ı yeniden «Knockout» ede- ceği kanısındadırlar. Mali ba- kımından her iki taraf da aynı imkânlarla sahiptir. Bayar'ın şanssızlığı, devlet yönetiminde- ki kilit noktalarını ele geçiren faşist yanlı kadronun büyük kısmına kumanda edememesi- dir. Yalnız bu konuda zaman,

Bayar'ın lehine işlemektedir. Demirel'in güçlü yanı ise, ka- palı kapılar ardında kudretli kişilere Bayar'ı «Öcü» gibi gösterip, bunların her zaman desteğini sağlayabilecek duru- ma olmasıdır.

Görülüyor ki, Atatürk'ün kurduğu Türkiye, Büyük hem- de çok büyük, otuziki milyo- nun kaderini kör kuyuya dü- şirebilecek oyunların oynan- dığı alan haline gelmiştir. Sü- leyman İktidarının Bayar'la Mücadeleyi sürdürürken attığı yanlış adımlar, sonu bilinme- yen gidişi hızlandırmakta, fır- sat kollayan faşist kafalı bir takım kişi ve grupların kuca- ğına doğru ülkeyi itmektedir. Tabii, bütün bu ihtimaller ü- zerinde durulurken, zinde kuv- vetleri gözden irak tutmamak gerekir..

İrtica kuvvetleri kan banyosuna hazırlanıyor

- Taksim Meydanı'nda yapılan Şahlanış (!) Mitingi, çıkarıcılar tarafından kışkırtılan irtica kuvvetlerinin Endonezya örneği bir «insan avı» için kararlı olduğunu ortaya koymuştur.

Geçen pazar günü Taksim Meydanı'nda gericiilerin düzenlediği «Şahlanış Mitingi»nde göze çarpan tipler, toplanmanın amacını açıkça ortaya koyuyordu... Bu lâik cumhuriyet Türkiye'sinde çıkarıcı çevreler tarafından kışkırtılan gericiğin şahlanması (!) idi...

AP İktidara - geçtiğinden beri en cüretkâr teşebbüslere sinsî sinsî hazırlanan irtica, nihayet geçen pazar Taksim Alanı'nda yapılan mitingte bütün çekingenliğini bir yana bırakarak dışlarını göstermiş ve Endonezya örneği bir «insan avı» için kararlı olduğunu açıklamıştır.

Meclis'teki dayak olayını protesto etmek üzere devrimci kuruluşların düzenlediği «Uyanış Mitingine» karşılık vermek gerekçesiyle hazırlanan, fakat aslında irticam bir gövde gösterisi olan Şahlanış (!) Mitingi için sağcı basın günlerce önce propaganda başlanmış ve meselâ bir Necip Fazıl Kısakürek Bugün Gazetesi'nde başyazısında aynen şunları yazmıştır: «Şu kadar zamanda ruhuna kilit üzerine kilit vurdukları, iftî ve ismet nümunesi anasının misk kokulu baş örtüsüne ve babasının nur sorguğu takkesine sövdürdükleri gençlik, Samson ve Dalila eserinde olduğu gibi, türlü tertiplerle kaybettirilen gücünü birden bire kazanmış ve iki elini iki yanındaki sütunlara dayayarak direkleri yıkmaya ve zindanını çökertmeye başlamıştır. Mânada ve maddede nâkâhli anne ve babalardan gelme ve temiz Türk sutiyle beslenme som ve yoğun Türk gençliğinin şahlanması yarın Taksim meydanında göreceksiniz!»

Pazar günü Taksim meydanında görülen ise bir gençlik kütlesi değil, çember sakalı, bereli, takkeli, tesbihli bir ümmetçiler sürüsü olmuştur. Çıkarıcı çevrelerin teşvik ettiği mitinge mümkün olduğu kadar fazla kimsenin katılmasını

sağlamak için, yarım milyon liraya yakın para harcanmıştır. Nitekim, çeşitli il ve ilçelerden yüzlerce otobüs ve minibüsle bir takım kişilerin İstanbul'a getirilmesi ve miting meydanının bunlarla doldurulması, gövde gösterisi için hiçbir maddî fedakârlıktan kaçınılmadığını ortaya koymuştur. Mitinge kalabalık toplanarak için yüzlerce otomobille şehir içinde hoparlörlü anonslar yapılmış, yüzbinlerce el ilanı ve pankart dağıtılmıştır. Devşirme kalabalık, mitinge Milliyetçiler Derneği ve Komünizmle Mücadele Dernekleri'nin dövizleri ile katılmıştır.

● Cellat Kara Ali yakında zengin olacaktır.

Gövde gösterisi, Bursa'dan gelen mehter takımının da irtica ile Sultanahmet Camii'nde gösterişli bir öğle namazı kılınarak başlamıştır. Daha sonra Sultanahmet Meydanı'ndan, Üsküdar'dan ve Şişli'den Taksim'e doğru yürüyüşe geçilmiştir.

Mitingin yürütülmesinde AP yöneticileri çok aktif davranmışlar, ancak kendilerini foto muhabirlerinin objektifinden gizlemeye büyük gayret sarfetmişlerdir.

Kafileler arasında bulunan bazı aşırı unsurlar, TİP merkezini ve devrimci gazete.e-

rin idarehanelerini basmak için büyük ölçüde kışkırtılarda bulunmuşlar, ancak Bahallî'den geçen yolların zabıta tarafından sıkı kordon altına alınması dolayısıyla zorbalık niyetlerini gerçekleştirememişlerdir.

Mitingte mehter takımı tarafından taşınan ve irticam sembolü olarak kabul edilen üç hilafî yeşil bayrağa büyük tezahürat yapılmış, mitingçiler «Ahlâsızlara ölüm, İslâm düşmanları kahredilecektir», «Kızıl tahrikçiler, sizi sağır sultan bile kurtaramaz», «Cellat Kara Ali, zengin olacaktır», «Komünizm korkusu, İslamiyet ordusu», «Şahlanıyor kolbaşının kıratı», «Komünistleri ezeceğiz» diye bağırıyorlardı.

Bu arada dağıtılan çeşitli bildirilerde, devrimci kuruluşlara ve kişilere karşı «komünist avı» adı altında girişilmesi düşünülen «insan avının» yakında başlayacağı bildirilmiştir. Genç Kuval Milliye Teşkilatı Genel Merkezî imzasıyla ve «Cihangir milletinin tosunlarının son iltarı» başlığı altında dağıtılan bir bildiride faşizmin övgüsü yapıldıktan sonra Endonezya örneği gösterilmiş ve «Türkiye'de bazı kimselerin ve solcuların isim isim tesbit edildiği, strasında gereğinin yapılacağı» açıklanmıştır.

Mitingte ayrıca imzasız bir «kara liste» dağıtılmıştır. Kara listede başta TİP Lideri Mehmet Ali Aybar olmak üzere bir çok tanınmış solcunun ve devrimcinin isimleri yer almaktadır.

Mürteciler, şahlanış (!) mitinginde kan dökme arzuları

ni, sadece konuşmacılara müdahale eden iki vatandaş kanlı şekilde döverek tatmire edebilmişler, ancak yakında Türkiye çapında kan banyosu yapacaklarını gizlememişlerdir.

Türkiye'de yeni bir kanlı 31 Mart Vak'ası yaratmağa hazırlanan ve çıkarıcı çevreler tarafından da teşvik edilen irtica, bütün ard niyetleriyle pazar günü deşifre olmuştur. Konuşmalarda açıkça suç islendiği, yakında binlerce vatandaşın canına kıyılacağı yazılı ve sözlü olarak açıklandığı halde, devlet kuvvetleri bu irtica gösterisine tamamen seyirci kalmış, hattâ 5 Mart tarihli Bugün Gazetesi'nin açıkladığına göre, İçişleri Bakanı Faruk Sükan, miting düzenleyenlere teşekkürlerini bildirmiştir.

Millet Meclisi'nde de «Gericiiler İstanbul mitinginde sokağa dökülmüştür. İdam tehditleri savrulmuştur. Büyük belâ başlamıştır. Şimdiden za-

fer şenokleri yapılmaktadır. Yurdun gerici bir ihtilale sürüklenmesini önleyemeyen Başbakan hakkında gensoru açılması zarurettir» diyen ve gensoru önergesi veren Selahattin Hakkı Esatoğlu'na Devlet Bakanı Hüsamettin Arasbeyli şu cevabı vermiştir: «Bu önerge ancak bir ateist tarafından yazılabilir. Önerge, Türk Milletini karşınıza alıp itham ediyor. Bu millete gerici demek bühtandır...»

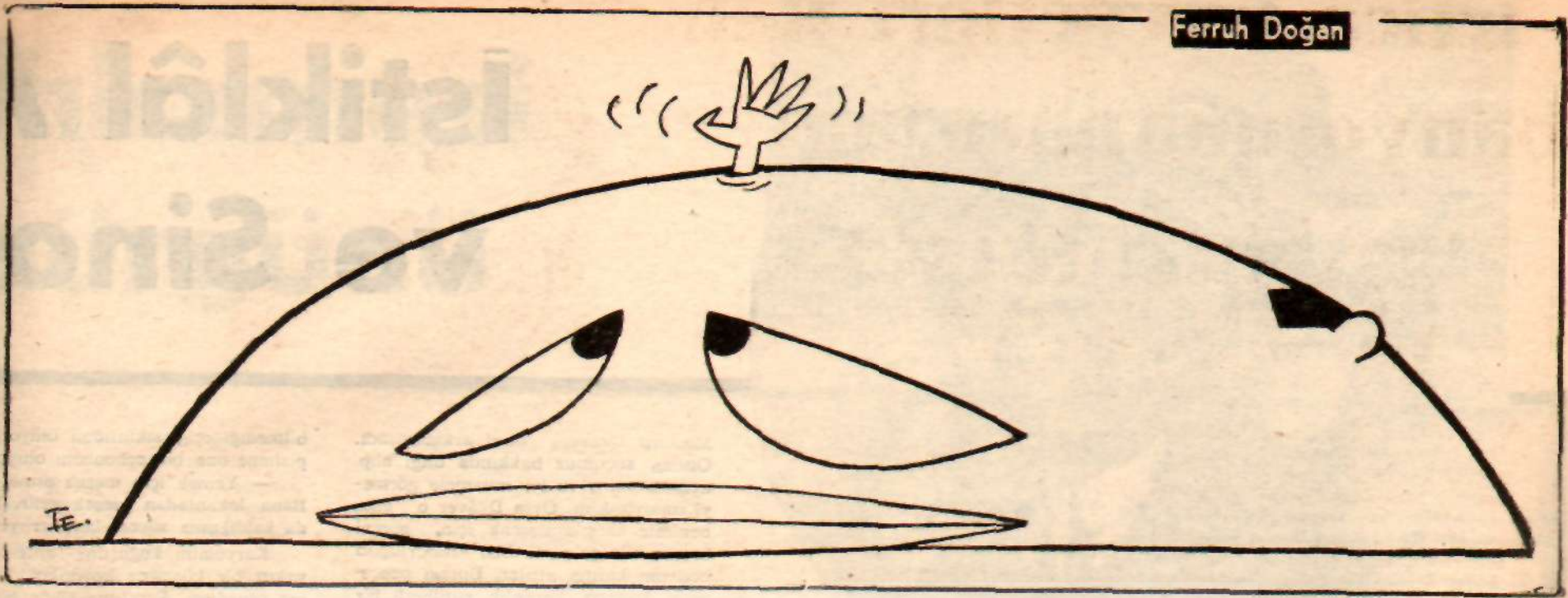
● Ölüm bir geldi mi, ki-me vuracağı belli olmaz.

Oysa aynı sırada İhan Selçuk'a Anadolu il'lerinden birinden bir yüzbaşı ile subay arkadaşları şu mektubu gönderiyorlardı: «Yarın eşimle sokakta yürürken başımıza bir sopanın inmeyeceğini veya kırır kırır kesilmeyeceğini kim ve hangi kuvvet garanti altına alabilir. Gerici taşra kasabalarında keşle kolukta gezdiğimizizi acaba bilebilirler mi? Adım adım uçuruma yaklaşıyoruz.»

Ve Çetin Altan da irticam kışkırtanlara şöyle sesleniyordu: «Bir ülkenin üstüne ölüm geldi mi, vuracağı başları, cüzdanları ve parti rozetlerine göre ayırmaz. Solcuları temizleme hareketlerinin bazan bir anda nasıl ezengilere ölüm» şekline dönüştüğünü unutmayınız. Ve gene unutmayınız ki, hayatlarımızla oynamak isterken, kendi hayatlarımızla da oynamakta siziz!»

Şahlanış (!) Mitingi'ne katılan takkeli bereli ümmetçilerden bir başka grup...

DEMİREL DİKTATÖRLÜĞE GİDİYOR

Mehmet Ali AYBAR

Adalet Partisi iktidarını size şikâyet ediyorum: Demirel hükümeti meclisteki çoğunluğuna dayanarak bir dikta rejimi hazırlamaktadır. Kökü dışarıda olan irtica teşvik edilmekte, korunmaktadır. Zorba grupları da harekete geçirilmiştir. Para ile tutulmuş A.P.'li zorbalara F.J.P.'ne ve gençlerin tertiplemediği kanunî mitinglere, toplantılara saldırıyorlar. Gerçek böyle iken, Başbakan Millet Meclisi kürsüsünden demokrasiye kasideler okumaktadır. Ve sanki saldıranlar Türkiye İşçi Partililerim gibi, zorbalık edenlerin kanunun pençesinden kurtulamayacağını söylemektedir.

Bir yandan irtica teşvik edeceksin; eli sopalı zorba gruplarını TİP'e, ilericiilere, Atatürkçü gençlere saldırtacaksın, sonra çıkıp Meclis kürsüsünden irtica, vicdan özgürlüğü diye savunacaksın; tertiplerden, zorbalıklardan habersiz görüneceksin; demokrasiden bahsedeceksin. Olmaz böyle şey. Bu samimiyetsiz politikayı halkın farketmeyeceğini sanıyorlar.

Seçim Kanununu da aynı zihniyetle değiştirdiler. Oynamak istedikleri oyun şudur: Her seçim bölgesinde 20-30 bin oydan az almış partileri seçim dışı bırakarak, bu partilere verilmiş oyları kendi aldıkları oylara ekleyeceklerdir. Böylece başkalarına verilmiş oylarla kendileri milletvekili ve senatör çıkartacaklardır. Hesapları budur. Hak etmedikleri milletvekillikleri ve senatörlüklerle büyük Mecliste iktidarı ellerinde tutmak istiyorlar. Maksatları bir de Türkiye İşçi Partisini Meclise sokmak; bunu başaramazlarsa, hiç değilse Türkiye İşçi Partisi'nin Mecliste aldığı oylardan daha az temsil edilmesini sağlamaktır.

Millet Meclisindeki ezici çoğunluklarına dayanarak çıkardıkları seçim kanunu, demokrasiye kasteden bir kanundur. Ancak bir noktayı unatıyorlar: Emekçi halkımız bu oyunu bozacaktır.

Bu oyunun arkasında Amerika var. Yunanistan olayları ile bizde hazırlanan oyun aynı paraleldir. Yunanistan'da solun iktidara geleceği anlaşılınca Amerikancı albaylara bir hükümet darbesi yaptırıldı. Türkiye'de de hileli bir seçim kanunu ile aynı sonuç elde edilmek isteniyor.

Önümüzdeki seçimler din adamı kılığındaki AP ajanlarının sola karşı, solculara karşı, özellikle TİP'e karşı halkı kışkırtıkları bir hava içinde ve AP'li zorbaların yaratacağı umulan yığınlık havası içinde yapılacaktır.

Bir yandan haksız bir seçim sistemi, yani AP'ye, TİP'e verilmiş oyları kendi cebine indirmek imkânını veren bir seçim kanunu; beri yanda din adamı kılığındaki AP ajanlarının şartlandığı bir

seçmen kütlesi ve emniyet kuvvetleri himayesindeki zorbaların saldırılarından yığınlığa uğramış vatandaşlar... AP iktidarı, önümüzdeki seçimlerin böyle bir havada geçeceğini sanıyor.

Bu, halkımızın sağduyusunu hesaba katmamaktır. Halkımız oynamak istenen bu Amerikan oyununu bozacaktır. AP kazdığı kuyuya kendisi düşürülmelidir, düşürülecektir.

Anayasa Mahkemesi AP iktidarının Anayasaya ters tutumunu bir kere daha tescil ve tesbit etti.

AP iktidarı Anayasaya ters düşen bir iktidardır. İşbaşına geldiğinden beri Anayasayı çiğnemiştir. Meclisteki çoğunluğuna dayanarak Anayasanın en açık hükümlerini uygulamamıştır. Bütün parti gruplarının Meclis Başkanlık Divanında temsil edilmelerini Anayasa emrettiği halde, Türkiye İşçi Partisi'ni Başkanlık Divanına almamak için direnmiştir. Biz, AP'nin bu tutumunu Anayasa Mahkemesine götürdük. Gazetelerin yazdığına göre Anayasa Mahkemesi AP'nin bu tutumunun Anayasaya aykırı olduğuna karar vermiştir. Çetin Altan'ın dokunulmazlığının kaldırılması işinde de Anayasa Mahkemesi AP çoğunluğunun kararını bozmuştur.

Anayasa sorunlarında en yüksek merci olan yüce mahkemenin bu iki kararı AP'nin hakiki yüzünü açığa vurmaktadır. AP olduğundan başka türlü görünün ve görüldüğünden başka türlü olan bir partidir.

AP iktidarı Amerika'dan, Ağalardan ve Kompradorlardan yanadır:

AP, halkın safiyetini istismar ederek iktidara gelmiştir. Türklü vaadlerle halkı aldatarak iktidara gelmiştir. Şimdi gene halkın safiyetini istismar ederek iktidarda kalmayı denemektedir. AP vaadlerinden hiçbirini tutmamıştır. Üstelik halktan toplanan vergiler ve devletin bütün zenginlikleri bir avuç toprak ağasıyla kapkaççının çıkarları doğrultusunda harcanmaktadır. 1968 yılında Kamu Fonlarından Özel Sektöre 645 milyon TL'si dağıtılmıştır. Otomobil imalatı için, ham madde ithalatı ve benzeri vergilerden %80 oranında muafiyet tanınmaktadır; keza deniz nakil vasıtaları inşaat ve tımaratı için de %100'e kadar vergi muafiyeti tanınmaktadır. Bütün bunlar Devlet eliyle imtiyazlı firmaları zengin etmek demektir. Daha buna benzer birçok işler vardır. Sınıflar arasında gelir dağılımı son derece bozuktur; adaletsizdir. Yani devletin yükünü emekçi halk kütleleri taşıdığı halde devletin yardım eli hep bir avuç kapkaççı zengine uzanmaktadır. Üstelik devletin himayesini gören bu bir avuç komprador ve ağa; yabancılara, Amerikalılara aracılık eden, halkımızı yabancılarla ortaklaşa sömüren kişilerdir. Demokratik düzende bütün bu işler; halkın zararına olan bütün işlemler açıklanmaktadır; emekçiler kendi öz partisi olan TİP safları örgütlenmekte ve kanun yolundan iktidara yürümektedir. Keza demokratik düzende, dost mas-

kesiyle girip fışlar kuran ajanlarını ta en uca köylerimize kadar sokan, Amerikan emperyalizminin de maskesi düşürülmektedir.

Hileye, yalana, iftiraya paydos demenin zamanı gelmiştir; geçmiştir bile.

Türkiye İşçi Partisi halka güvenen, halkın öz partisidir:

Biz halkımızın kötülük kuvvetlerini yeneceğine inanıyoruz. Halkımız Devlete sahip çıkacaktır. Başbakan meclis kürsüsünden: «Emekçiler iktidara gelemez; suçtur» diyecek kadar ileri gitmişti. Bu gafille bir iddiadır. İki bakımdan gafilcedir: Birincisi, Başbakanın ve partisinin emekçilere karşı olduğunu açığa vurmaktadır. İkncisi emekçilerin iyice uyanmalarına hizmet etmektedir.

Uyanan, artık gerçekleri gören emekçi halk kütleleri, kendi sırtında oynanan oyuna son vermektedir.

Bu soygun, bu yalan, bu aldatma düzeni devam edemez. Başbakan Meclis kürsüsünden: «Sömürücü, vurguncu kimse söyleyince, yakalayalım» diye soruyor. Başbakan anlamıyor veya anlamak istemiyor ki, sömürücü olan düzenin kendisidir. Kapkaççı kapitalist düzenin kendisidir sömürücü olan. Şüphesiz ayrıca volsuz iş yapanlar da vardır: Vergi kaçırıcılar; döviz kaçırıcılar; naylon fatura kullananlar... Fakat suç olan bu davranıştan kapkaççı kapitalist düzen içinde çok daha rahat olmaktadır. Tefeciler, aracılar, üreticiyi soyan bu sömürçüler bugünkü bozuk düzenle çok daha rahat iş görmektedirler. Halkın mütevazî kazancıyla fiatlar arasında boyuna halk zararına derinleşen uçurum burgünkü kompradorlar düzeninin sonucudur.

Bugün şikâyet ettiğimiz, bozuk giden ne varsa, son tahlilde bu kapkaç düzeni yüzündendir. Çok ve kolay para kazanmak, hayatın tek gayesi haline gelmiştir. Para kazanmak için her çare mubah, hattâ meşru olmuştur. Çünkü para ile her kapı açılabilir. Bu bozuk, bu ahlaksız düzen mutlaka değişmelidir; değişecektir. Başbakan: «Maksatları Anayasayı değiştirmektir» gibi sözler sarfediyor. Hayır biz Anayasayı uygulamak istiyoruz. Başbakanın rafa kaldırdığı Anayasa eksiksiz, tastamam yürürlüğe koymak istiyoruz.

Toprak reformu yapalım istiyoruz. Ve de iktidara gelip yapacağız.

Birkaç firmanın elinde olan dış ticaretî millete mal edeceğiz; devletleştireceğiz.

Bankacılığı, sigortacılığı keza devletleştiracağız. Böylece bir avuç ağa ve kompradörün milletin rıskı ve kaderiyle oynamasına, emekçilerin hakkını yemesine son verilmiş olacaktır.

İstiklâl M ve Sinop

Zekeriya Sertel, eşi Sabiha Sertel ve büyük kızları Sevim 25 Haziran 1921'de Amerika'da... (Bu fotoğraf, Zekeriya Sertel'in yeğeni Osman Müeyyet Binzet'in albümünden alınmıştır.)

Cumhuriyet Gazetesini kurduktan bir süre sonra, ortaklıktan ayrılarak «Resimli Ay» dergisini çıkaran M. Zekeriya Sertel, Seyh Süit isyanı sırasında İstiklâl Mahkemesine sevkini, idamdan kurtuluşunu ve sürgüne gönderilişini şöyle anlatmaktadır:

4

O günlerde memleketin çeşitli yerlerinde gerici ve rejim düşmanları tutulup İstiklâl Mahkemelerine gönderiliyordu. Memlekette bir terör havası esiyordu. Biz ne rejime düşmanlık, ne de doğrudan doğruya günlük politika ile uğraşıyorduk. Onun için bu fırtınanın bize kadar geleceğini sanmıyor, işimize devam ediyorduk.

Fakat bir gün akşam üzeri eşimle birlikte, bir yaşındaki yavrumuzu alarak Gülhane Parkına gitmiştik. Bir ağaç altında yavrumuzu seyrederek konuşmaya dalmıştık. Birden karşımıza bir polis dikildi, ve beni Polis Müdürlüğünden istediklerini bildirdi. Bu davetin önemini o anda anlayamadım.

— Peki, dedim, çocuğu eve bırakalım, gelirim.

Polis güldü:

— Öyle değil efendim, dedi. Şimdi beraber gitmemiz lazım.

O vakit anladım. Terör, bana kadar ulaşmıştı. Karımı ve çocuğumu parkta bırakarak polisle beraber Müdürlüğe gittim. Beni derhal bir odaya aldılar. Kapıyı kapadılar. Hiçbir şey sormadılar, hiçbir şey de söylemediler. Niçin tutulmuştum, ne olacaktım, hiçbir şey bilmiyordum. Bir iki saat sonra beni odadan çıkardılar. Ankara'ya sevk etmek için Haydarpaşa istasyonuna getirdiler. Hâlâ meçhuller içindeydim. Ne yapmıştım? Kururum neydi? Niçin Ankara'ya gönderiliyordum? Bunu polis de bilmiyordu.

İstasyonda Cevat Şakir'le (Halikarnas Balıkcısı) karşılaştım. Onun da yanında bir polis vardı. Şaşkın

şaşkın birbirimize baktık. O da bir şey bilmiyordu. Meçhuller içinde yaşamak ne güç... Kaderine sahip değilsin. Hiçbir tedbir alamazsın. Ne yapacağını bilemezsin. Akıntıya tutulmuş saman çöpü gibi sürüklenip gidersin...

Trende Cevat Şakir'le düşündük taşındık, madem ki ikimizi birden tutmuşlardı, demek ki bu iş Cevat Şakir'in «Resimli Ay»da çıkan bir yazısıyla ilgiliydi. «Resimli Ay»ın son sayısında Cevat Şakir'in «Asker Kaçakları Nasıl Asılır?» başlıklı bir yazısı çıkmıştı. Cevat Şakir bu yazısında hapishane hatıralarını anlatıyordu. Bunlardan biri de asker kaçaklarının sehpaya gitmeden önce, öteki mahpuslara karşı davranışlarıydı. Asker kaçaklarının sehpaya giderken pılıpırtılarını fakir mahpuslara vermeleri, Cevat'a dokunmuştu. Cevat bunu anlatıyordu. Bu hikâyenin günün olayları ile uzaktan yakından hiçbir bağı yoktu.

Cevat, yolculuk boyunca hep düşünceli ve üzgündü. Afyon'da başından bir kaza geçmiş ve hapse düşmüştü. Hapisten çıktıktan sonra kendisine ilk kez gülmeye başlayan bir öğretmene evlenmişti. Yeni karısıyla, yeni doğmuş çocuğunu geride parasız bırakmıştı. Ayrıca Ankara'da İstiklâl Mahkemesinde karşılaşacağı durumdan da korkuyordu. Mahkeme Başkanı Kel Ali (Ali Çetinkaya), onu Afyon'daki olay yüzünden tanıyordu. Kel Ali, o vakit Afyon Jandarma Komutanıydı ve Cevat'ın başından geçen kazayı yakından biliyordu. Cevat'a bu olayı hatırlatabilir ve Cevat, o zaman kalp sektesinden düşüp ölebilirdi. Cevat, bu olayı kutsal bir sır gibi saklıyor ve ondan söz etmekten kaçınıyordu. Bu sır neydi? Niçin bu kadar korkuyordu? Ben de sırrını öğrenmeye cesaret edemiyordum.

İşte böyle maddi, manevi üzüntüler içinde bizi Ankara Polis Müdürlüğüne götürdüler. Müdürlük, Vilâyet Konağı karşısındaki tek katlı küçük bir binaya yerleşmişti. Polis

Müdürü Dilâver, okul arkadaşımı. Ondan suçumuz hakkında bilgi alıp aydınlanmayı ve iyi muamele görmeyi umuyordum. Oysa Dilâver o gün, benimle karşılaşmamak için, görevi başına bile gelmedi. Bizi Müdürlüğün bodrum katına attılar. Burası penceresiz, havasız, karanlık, rutubetli bir yerdi. Oturacak hiçbir şey yoktu. Bu dar ve karanlık bodrumda durmadan bir aşağı, bir yukarı dolaşmak zorunda kaldık. Cevat, Dante'den şiirler okuyor, bize bulunduğumuz yeri unutturmaya çalışıyordu. Zaten biz de, Dante'nin «Cehennem»inden bir köşede bulunuyorduk. Akşam oldu. Gelen giden, sorup araştıran yok. Geceyi burada mı geçirecektik? Bizimle meşgul olan polis komiserine, bir mebus arkadaşına telefon edip edemeyeceğimi sordum. İzin verdi. Gençlik arkadaşım Trabzon Mebusu Nebizade Hamdi'yi buldum. Gelip beni görmesini rica ettim. Yarım saat sonra geldi. Fakat Polis Müdürlüğüne girmedi. Dışardan seslenerek ne istediğimizi sordu. Bu iyiye alamet değildi. Bir mebus bile yakınlımıza sokulmaktan çekiniyordu. Kendisinden bir gece için yatacak iki yatak göndermesini istedim. Gitti, bir daha görünmedi. Gece saat ondan sonra bir başka mebus arkadaşın evine telefon ettim, ondan da iki yatak göndermesini istedim. Yarım saat sonra iki karyola geldi, Bodrumun bir köşesine koydular. Fakat uyumak olanaksızdı. İki debir bodrumun kapısı açılıyor. İçeriye bağıra çağırı biri giriyordu. Kiminin gözü patlamış, kiminin dişleri sökülüp, kimi feryat içinde içeri atılıyordu. Bunlar geceleyin sokaqlardan toplanan hırsızlar ve serserilerdi. Böylece sabahı bulduk.

Hapishanede

Ertesi gün erkenden bizi iki jandarma ile Ankara Hapishanesine gönderdiler. Buraya niçin getirildiğimiz hakkında bize hâlâ tek kelime söylenmemişti. Hâlâ meçhuller içindeydik. Hapishanede bizi ayırdılar. Beni kaatillerin bulunduğu koğuşa koydular. Koğuşta elli kadar mahpus vardı. Kapıdan girer girmez, duvar boyunca sıralanan yataklardan fırlayan biri bana koştu ve boynuma sarılıp:

— Fransızca bilir misiniz, dedi.

— Bilirim, dedim.

Hemen kolumdan tutup yatağına götürdü. İkrâm İkrâm üstüne:

— Ben Türkçe bilmiyorum, aylardır kimseyle konuşamıyorum, gebereceğim, dedi. Hapis içinde hapis.

Bu adam, Ankara'nın biricik lokantasını yöneten bir Fransızdı. «Karaborsacılık»tan hapse düşmüştü. Dil

bilmediği için sıkıntıdan ölüyor, hapishane ona bir cehennem oluyordu.

— Yemek için merak etme, dedi. Bana lokantadan yemek gelir. Burada kaldığımız sürece beraber yeriz.

Karyolamı koğuşun aptesaneye yakın bir köşesine koydular. Yatağıma oturdum. Etrafıma şöyle bir baktım. Aptesane gelen koku, da yanılır gibi değildi. Etrafımda derinleşebileceğim, hattâ konuşabileceğim kimse yoktu. Onlarla ortak bir konum bulunamazdı. Onlar âdi cânilerdi, ben âdi hapishaneye ilk kez düşen bir tecrübesizdim. Parkta bıraktığım eşim ve çocuğum gözümün önüne geliyor, gözlerim yaşıyordu. Ne yapmıştım? Bu işkenceye uğramak için nasıl bir suç işlemiştim? Gün üzüntülü ve kuruntulu, gece azap içinde ve uykusuz geçti.

Cevat Şakir'i benden ayrı bir koğuşa koymuşlardı. Onun hâli benimkinden de kötüydü. O da karısını ve altı aylık yavrusunu geride parasız bırakmıştı. Çocuğu da hastaydı. Hapishanede kendisini unutmuş, çocuğunun derdine düşmüştü. Hapishane müdürü aracılığıyla karısına telgraflar göndererek çocuğunun sağlık durumunu soruyor, fakat cevap alamıyordu. Delil olacaktı. Sonra öğrendik ki, müdür, telgraf paralarını cebeye atıyor, telgrafları göndermiyordu.

Ertesi sabah arkadaşım Nebizade Hamdi geldi. Polis Müdürlüğüne yataklar gönderemediği için özür diledi, nasıl bir yardıma bulunabileceğini sordu. Nebizade, bütün gençlik hayatımızı beraber geçirdiğimiz candan arkadaşımı. Millî Kurtuluş Savaşı sırasında mebus olmuş. Trabzon'da İstiklâl Mahkemesinde üye olarak çalışmıştı. Ankara İstiklâl Mahkemesi üyelerini de yakından tanıyordu. Kendisinden yalnız buraya niçin getirildiğimizi öğrenmesini rica ettim. Başka bir şey istemediğimi söyledim. Meçhulden kurtulmak, aydınlığa çıkmak istiyordum.

Nebizade, ertesi sabah erkenden geldi. Müdürün odasında buluştuk. Suratı asıktı. Yüzüme bakmaya cesaret edemiyordu. Sanki suçlu kendisiydi.

— Kardeşim, dedi, dün akşam İstiklâl Mahkemesi üyelerini evime yemeğe çağırdım. Beraber yedik, içtik. Senin durumunu sordum. Sana kötü bir haber getirdim, ama üzülme sakın. Merakım arttı:

— Söyle bir an önce, söyle ne söyleyeceksen...

Başını eğdi, gözleri dolu doluydu. Mırıldanır gibi dudaklarından şu kelimeler döküldü:

— Seni asacaklar kardeşim... İdam hükmünü öyle de soğukkanlı bir edâ ile veriyordu ki, şaka ediyordum sandım. Fakat durumun şaka-

Mahkemesi sürgünü

Zekeriya Sertel'in hatıraları

ya gelir yanı yoktu. Zaten bütün alâmetler bunu göstermiyor muydu?

O gün sersem gibiydim. Uykusuz geçen korkunç ve kâbuslu gecenin sabahında yatağıma oturmuş, düşünüyordum. Bütün koğuş uyuyordu. Ortalık daha karanlıktı. Gözümi önüne altı aylık yavrum, genç karım geldi. Hayata doymadan öldüreceklerdi beni. Bir sebep de yoktu. Bir suç da işlemiş değildim. Bir hizmet karşılığı olarak da bu fedakarlığa katlanmıyordum. Büyük bir hizmet etmiş olsaydım, belki teselli bulacaktım. Fakat bir hiç için öldürülüyordum. Bu karanlık düşünceler içinde dalmışım, gözlerimden yaşlar akıyordu.

Birden kalın bir ses beni rüyadan uyandırdı:

— Ne oluyorsun delikanlı? Ne ağlıyorsun?

Bu, karşımda oturan Manisalı bir İstiklâl Mahkemesi hükümlüsüydü. O da erken uyanmış, yatağından düşünceli düşünceli tesbih çekiyordu.

— Nasıl ağlamam, dedim. Beni asacaklarını öğrendim.

Güldü:

— Seni asacaklar diye üzülme, hakkında henüz verilmiş bir hüküm yok. Oysa ben hükmi yedim. Beni şimdi, bu sabah asacaklar. Bak, ağlıyor muyum?

Gerçekten bir saat sonra geldiler, bu adamı alıp götürdüler. Bir daha da döndüğünü görmedik.

Gecelerimiz hapisanede böyle uykusuz ve kâbuslu geçiyordu.

Üçüncü günün sabahı erkenden, iki jandarma, ellerimiz kelepçeli olarak bizi mahkemeye götürdü. Nebilâde koridorda bizi bekliyordu. Yanına sokuldu «Karar kötü ama üzülme, her şeyin çaresi bulunur» diyordu. Oysa İstiklâl Mahkemesi radikal hükmeler veriyor ve hükümler derhal yerine getiriliyordu. Teselli verecek bir şey yoktu.

Nihayet mahkemeye çıktık. İkinci gün de maneviyatı bozuktum. Ben Ceza arkadaşımın getirdiği kötü haber söylememiştim. Fakat o Mahkeme Başkanı kendisini tanımasından korkuyordu. Mahkemede savcılık görevini yapan Reşit Galip de o gün mahkemeye gelmemişti. Oysa Reşit Galip benim arkadaşım. Halk arasında mahkemeyi aydınlatılabildi. Demek ki, duruşmamda bulunmamak da o da yerini Necip Ali adında başka bir savcıya bırakmıştı. Önce beni sorguya çektiler. Mahkeme Başkanı Kel Ali, sonra Cevat'ı kaldırdı:

— Adınız?

— Cevat.

— Babanızın adı?

— Şakir.

Kel Ali bir an durakladı:

— Efendim? Cevat Şakir mi?

— Evet.

— Yâni şu Afyon hikâyesinin kahramanı Cevat mı?

Cevat bir sendeledi ve bir külçe hâlinde sandalyeye çöktü. Korktuğu başına gelmiş, Kel Ali onu tanıdı.

Mahkeme Başkanı birdenbire sinirlendi, elini bana uzatarak:

— Beraber çalışacak başka arkadaş bulamadın mı? Çıkın dışarı, diye bağırdı.

Biz çıkarken, Başkan, beş gün sonra savunmamızı yapmak üzere hazırlanmamızı bildirdi. Duruşma, biz hiçbir şey söylemeden sona ermişti. Neyi savunacaktık? Suçumuz neydi? Hâlâ bilmiyorduk.

Hapishaneye dönünce kapıda Ata Çelebi adında bir gençle karşılaştık. Mersin'de «Doğru Söz» gazetesini çıkaran bir komünistti. O bizden bir süre önce gelmiş, duruşması sona ermişti. Kararın verilmesini bekliyordu. Bizim hapishaneye geldiğimizi öğrenince buluşmak üzere kapıda beklemişti. Sevimli, candan bir gençti. Mahkemenin ve hapishanenin bütün usul ve âdetlerini biliyordu. Bize de bildiklerini anlattı:

— Burası bir cehennemdir, bir salhanedir; diye başladı. İstiklâl Mahkemelerine getirilenlerin yüzde doksanı öldürülür. Duruşmalara hızlı, bakılır, uzun uzadıya hukuk kurallarına, kanun hükümlerine bakılmaz. Şimdiye kadar kurulan geleneğe göre, sanıklar hapishaneye geldiklerinin ertesi günü mahkemeye götürülür. İlk sorguları ayaküstü, kısaca yapılır. Sonra savunma için bir gün bildirilir. Eğer mahkeme sizi savunma için bildirilen günden önce çağırırsa, hakkınızda idam hükmü verilmiştir demek. Süreli uzatmakta fayda yoktur. Yok gününde çağırırsanız, durumunuz şüpheli demektir. Mahkeme daha bir karara varamamıştır. Savunma günü sonraya bırakılmışsa, kurtulduğunuzza işarettir. Çünkü mahkeme aceleye lüzum görmüyor demek.

Bizi savunmamız için belirtilen günden iki gün önce çağırıldık. Artık bütün umutlarımız suya düşmüştü. İdam kararı almaya gidiyorduk. Zaten Cevat Şakir ilk günden beri kötürmedti. «Bu herif, Afyon'da beni öldürmedi. Şimdi eline düştü. Beni mutlaka asar» diyordu.

İşte mahkemeye bu perişan ruh hâli içinde gittik. Mahkemede savcı, ilk kez suçumuzu anlattı. Memlekette isyan bulunduğu bir sırada, askerî isyana teşvik edici yazı yazmış. Hem de bunu bilerek, kasıtlı olarak yapmış. Çünkü ikimiz de yüksek öğrenim görmüş şuurlu insanlarıydık. Şu halde Ceza Kanununun falan filan maddesi gereğince...

Memlekette isyan varken (Doğu'da Şeyh Said isyanı vardı) biz askeri isyana teşvik etmiştik! Hani ördük hikâ-

yesi kadar gülünç bir şey. Fakat İstiklâl Mahkemesi olağanüstü günlerin mahkemesiydi. Burada mantık aranmazdı.

Güya kendimizi savunur birkaç söz ettik. O kadar umutsuzduk ki, kendimizi ciddi biçimde savunmaya bile lüzum görmüyorduk. Sözümüzü bitirir bitirmez, Kel Ali, kararın hemen okunacağını söyledi. Savcının söyledikleri kelimesi kelimesine tekrar ediliyordu. «Ceza Kanununun falan ve filan maddeleri gereğince» der demez, biz arkasından «İdam» kelimesinin gelmesini bekliyorduk. Fakat hayır... Hüküm, üç sene kalebentlik idi. Benim sürgün yerim Sinop, Cevat'ın ise Bodrum idi. Birdenbire kurtulmuş gibi sevinдик. Maneviyatımız yükselmişti. Ölümünden kurtulmuştuk. Dönüp Başkana sordum:

— Sürgünü şehirde serbest olarak mı, yoksa kalede kapalı olarak mı geçireceğiz?

— Şehirde serbest olacaksınız.

Kollarımızı salıya salıya mahkemeden çıktık. Bir arabaya bindik. Sevne sevne hapishaneye döndük. Hüseyin Cahit (Yalçın) ile Ata Çelebi bizi kapıda merakla bekliyorlardı.

Ne oldu? Nasıl geçti, dediler.

— Darısı sizin başınıza, dedik.

— Ne o, beraat mı ettiniz?

— Hayır, üç sene kalebent cezası verdiler.

Ölüm beklerken üç sene kalebent cezası bize öyle hafif gelmişti ki, onlara da aynı cezanın verilmesini diler olmuştuk...

Sinop yollarında...

Hükmi yedikten birkaç gün sonra, sürgün yerlerimize gitmek üzere yola çıkarıldık. Ben İstanbul yoluyla Sinop'a gittim. Cevat karadan, şehir şehir dolaşarak Bodrum'a götürüldü. İstanbul'da Polis Müdürlüğünde eşimle görüşmeme izin verdiler. Dergi, onun yönetiminde çıkmaya devam ediyordu. Ertesi gün yanımda polislerle Sinop'a hareket ettim.

Sinop'ta benî doğrudan doğruya savcıya teslim ettiler. Savcı, hüküm kalebentlik olduğuna göre, beni kaleye hapsedeceğini söyleyince, tokat yemiş gibi sersemledim. Tekrar hapse girmeye tahammülüm yoktu. Savcıya, Mahkeme Başkanı'nın bize şehirde serbest gezeceğimizi bildirdiğini söyledim. İnanmak istemedi. Bunun üzerine bir kez de valiyi görmek istedim. Vali, Zahmettin Bey adında biriydi. Beni bir misafir gibi karşıladı. Karşısına oturdum, kahve ısmarladım. Durumumu öğrendikten sonra savcıya Ankara'ya telgrafla hükmün nasıl yerine getirilmesi gerektiğini sormasını söyledi ve «Cevan gelinceye

kadar Zekeriya Bey benim misafirim olacaktır» dedi.

Savcı, telgrafı çekmek üzere ayrıldı. Vali yerlilerden birini çağırttı. Beni evinde misafir etmesini istedi. Vali, bekar bir adamdı, beni evinde misafir etmesi mümkün değildi. Evinde misafir olacağım adam, şehrin zenginlerinden biriydi. Beraberce evine gittik. Güzel bir akşam yemeği yedik. Ben gelecek cevaptan emin olduğum için artık üzülüyordum. Yemekten sonra odanın sokağa bakan cumbasına çekildim, dinleniyordum. Derken kapı açıldı. Pencereden başımı uzatıp baktım, bir polis... Bir anda dünya başıma yıkıldı. Demek Mahkeme Başkanı beni aldatmıştı. Ankara'dan olumsuz cevap gelmiş ve ben hapse atmak üzere polisi göndermişlerdi. Ev sahibi gidip kapıyı açtı. Sonra yukarı gelerek beni Vali Beyin davet ettiğini bildirdi. Kalktık, beraberce valinin evine gittik. Meğer poker masalarında dördüncüleri ekmiş. Ben onun için çağırmışlar...

Sinop güzel, şirin, sevimli, küçük bir vilâyet merkeziydi. Fakat cansız bir şehir... Derin bir sessizlik içinde yaşayan bir şehir... Sokaklarında ne bir araba, ne bir motor sesi, ne bir insan kalabahı. Hattâ sokakları sevimli çığlıklarıyla dolduran çocuklar bile görünmüyor. Sanki ahâlisi boşaltılmış bir savaş şehri... Çarşısı denemez. Önünde dünyanın en güzel koylarında biri yatıyor. Pırıl pırıl fakat sessiz ve hareketsiz bir deniz. Ne bir vapur, ne bir motor, ne bir sandal... Şehirde gidilebilecek hiçbir yer yok. Ne bir kahvehane, ne bir sinema, hattâ ne de küçük bir park. Yâni burada insanlar yaşamıyorlar. Gündüzleri nerelerde çalıştıkları, ne yaptıkları belli değil... Hayatlarını nasıl kazanıyorlar, anlaşılmaz. Şehrin yüksek memurları geceleri bir evde toplanıp kâğıt oynuyorlar. Bu onların tek eğlencesi...

Haftada bir vapur gelir, postayı getirir. O gün, şehrin tek hareketli günlüğü. Vapur bizlere İstanbul'un kokusunu getirdiği için erkenden sahile iner, heyecanla vapuru beklerdik. Vapur bazan gecikir, bizler de geceyarılarına kadar sahil boyunda sürünür dururduk.

Bu cansız, bu hareketsiz şehirde hayatımın bir buçuk yılını öldürdüm. Sonra genel af çıktı, cezamı dolurmadan İstanbul'a dönebildim.

Sinop'tan dönünce ilk isim yayına kuvvet vermek ve bunları genişletmek oldu. Eşim, ben bulunmadığım süre içinde gemiyi batmaktan kurtarmıştı. Fakat artık yayına yeni bir hız vermek gerekti.

Gelecek yazı:
NÂZİM HİKMET
BABİALİ'DE

Zabıtları açıklıyoruz!

Sol hareketin gün geçtikçe kuvvetlenmesi karşısında büyük paniğe kapılan kapitalistler, hükümetin aldığı tedbirleri yetersiz buldukları için bizzat kendileri de harekete geçmek zorunluluğunu duymuşlar ve İstanbul Sanayi Odası Meclisi'nin 17. 1. 1968 tarihli oturumunda meseleyi enine boyuna tartışarak bu mücadelenin esaslarını tesbit etmek üzere bir komisyon kurmuşlardır.

Başkan Vekili Ertuğrul Soysal'ın başkanlığında yapılan toplantıya «aşırı sol» ile mücadele meselesi, Antalya zenginlerinden Bereket Konserveleri Fabrikası sahibi Adnan Bileydi tarafından getirilmiş, meclisin diğer üyeleri önce görüşmelerini dışarıya sızmasından endişe ederek «gizli oturum» teklif etmiş, ancak daha sonra meselenin köy kahvehanesine kadar her yerde tartışıldığı, bu bakımdan gizli görüşmenin gereksiz olduğu hususunda görüş birliğine varılarak açık görüşme yapılmıştır.

Oda Meclisi toplantısının Başkan Vekili Ertuğrul Soysal ve Genel Kâtip İhsan Vardal imzalarını taşıyan zabıttan aldığımız önemli konuşmalarını aynen okurlarımıza sunuyoruz. İşbu zabıt, kapitalistlerin sol gelişme karşısında nasıl telaş içinde bulunduklarını ve sosyalist eylemlerle başedebilmek için ne çareler düşündüklerini tesbit eden bir belge niteliğindedir.

● **HASAN YEİLMEN** — Adnan Bileydi arkadaşımızın getirmiş olduğu konu hakikaten enteresandır. Muhakkak ki bütün sanayiciler, özel sektörü yakından ilgilendirir. Fakat hatırladığıma göre, mevzuatımız böyle bir konunun bu mecliste konuşulmasına pek müsait değil gibi geliyor. Bunun bir gündem maddesi haline getirilmesinde dahi ben şahsen sakıncalar görmekteyim. Eğer bu mevzu görüşülecekse, gün, dem dışında bir sohbet şeklinde görüşülmesinde faydalar vardır. Bu takririn gündemden çıkarılmasını ve sohbet şeklinde görüşülmesini teklif ediyorum.

● **İBRAHİM MALKOÇ** — Bu mevzuun bütün sanayicileri çok alakadar ettiği kanaatindeyim. Ahıracık bazı kararlar vevahut tavsiyeler üzerine Sanayi Odası'nın hükümleri şahsiyetinin bilâhare bazı hücumlara maruz kalacağı kanaatıyla bu toplantının gizli olarak görüşülmesine taraftarım. Belki biz sanayiciler, bu mevzuda istikbal bakımından alınacak bazı tedbirleri karar altına alacağız. Alacağımız kararların muvaffak olabilmesi için gizli bir celsede görüşülmesinde fayda mülahaza ederim.

● **ADNAN BİLEYDİ** — Bugün Anayasaya mugayir, Atatürkçülüğe uymayan bazı cereyanların, aşırı sağ

ve aşırı sol, müzakeresini burada yapalım ve hedef biz olduğumuza göre müdafaanın da bizden gelmesi lâzım. Hattâ mukabil taarruzun bizden gelmesi lâzım ama mütereddit arkadaşlarımız pek çok. Onun için hiç olmazsa müdafa bizden gelmeli, organize olmamız lâzım. Her ağızdan bir ses çıkmaması için bunun kanalları edilip organize bir şekilde mukabil cephe alınması lâzım. Bundan kaçınılmaz.

Önergenin gizli veya açık görüşülmesi konusunda diğer kapitalistler de görüşlerini açıkladıktan sonra, toplantı başkanı Ertuğrul Soysal «Açık görüşme» yapılmasına karar vermiş ve önergeyi okuttuktan sonra ilk sözü önerge sahibi Adnan Bileydi'ye vermiştir.

● **Sola karşı organize olarak çıkalım.**

● **ADNAN BİLEYDİ** — Bize matuf bir hareketin karşısında cesaretle yer almak ve bunun ilmi yönleriyle, ekipleriyle mücadele etmekten Türk özel sektörünün kaçınacağına inanmak istemem. Üzüntü ile tekrar edeyim ki, özel sektörü temsil eden birlik veya odalar tarafından çıkarılması beklenirken ferdi teşebbüsler, hattâ Çiftçi Birliği tarafından cesaretle çıkarılmış, neşredilmiş eserler var. Biz diyoruz ki, Anayasamızın, kanunlarımızın tanıdığı haklara inanıyoruz. Karma ekonomide varız, Atatürkçülüğün bize gösterdiği ve bugün her grup tarafından benimsenmiş olan yahut öyle görünen fikirleri samimiyetle karşıyoruz, onlara iltihak ediyoruz ve bunu bayrağımız olarak elimizde taşıyoruz. Ama, anayasaya, kanunlara aykırı, Atatürkçülüğün şeklen benimsenmediği ve hakikatte karşısında olan hepinizin bildiği insan hak ve hürriyetlerinden cemiyetli uzaklaşırma, bu matuf hareketlerin karşısına cesaretle ve organize olarak çıkılma. Bu memlekette böyle cereyan var mı? Prag'da Sovyetler tarafından yayınlanan komünizmin teorik dergisi olan World Marxist Revue Dergisi'nin 1965 Mayıs ayı sayısı ile New Age Dergisi'nin Kasım 1963 sayısında dünya komünistlerinin, bilhassa Ortadoğu ve Türkiye'deki komünist akımların hangi esaslara göre hareket edeceği direktifler halinde özetlenmiştir. Bunda beynelmül komünizm idarecileri tarafından bilhassa Türkiye için verilmiş direktifler var. Aktüel meselelere bir göz atalım, bunlar bugün var mı?

Var. Bu, bizim küçük bir menfaatinizle değil, camımızla alakalıdır, elbette burada görüşülecektir. Meclis arkadaşlarımızın bazıları mevzuun çok ehemmiyetli olmasına binaen hususî bir toplantı yapılmasını bunun için istemişlerdi. Aramızda bu hususta çalışmış, tecrübeler görmüş, ilminden, fikirlerinden istifade edeceğimiz arkadaşların cesaretle konuşmalarını rica ederim.

● **ALİ KERMEN** — Bu sol cereyan fikri 1960'tan sonra Türkiye'de su üzerine çıkan bir gerçek, halbuki garp medeniyeti bu konuyu artık eleştirmiş, tedbirlerini almış, çarelerini bulmuş ve muayyen bir yolda gidiyor. Türkiye'ye göre bu konunun tefsirinde ve tarifinde müşterek anlam olmadığı için tedbirler de farklı oluyor. O kadar dağınık ki, bir özel sektör kuruluşunun en yüksek makamının en yüksek mertebesine göre bugün aşırı sol akımlara karşı özel sektörün yapacağı en büyük davranış, üniversite yurtlarını ele alıp onları onarmakla kabili telifir. Gene özel sektörün en büyük kuruluşlarının en yetkili makamında bulunan, temsil yetkisi olan bir zâta göre, sola karşı daha kesin, en müessir tedbir Ezamı Muhammed'i daha kökleştirmek, daha yaymak ve daha teşvik etmektir. Hâdis o kadar şümüllü ve enine boyuna teferruat arzeden bir konudur ki, ne bir yurt binasının onarımı ve ne de semavî anlayış ve doktrinlere muayyen bir eğilimi yaymak ve ona büyük çapta bel bağlamak, bu iktisadî ve sosyal davayı kökünden halledecek tedbirler meydanında olmaktan çok uzaktır.

Karşımıza çıkmakta olan, bu gün teşvik edilmiş muazzam ve sapık sol cereyanlara karşı biz, özel sektör kuruluşları ve ayrı ayrı mensupları olarak kendimize düşen iktisadî ve sosyal vazifeleri tam anlam olarak yapıyor muyuz? Bence hadisenin ağırlık noktası önce yön, den halledilmeli ve ondan sonra özel sektör doktriner faaliyetlere karşı geçmeli, bir anlama göre müdafaasını yapmalı, daha fazla organize olunca Adnan Bileydi arkadaşımızın tavsiyesi üzerine taarruza geçmeli, Taarruza geçecek olan özel sektör grubunun büyük çapını teşkil eden İstanbul Sanayi Odası'nın şu anda, ki meclis üyeleri acaba kendi vicdanları ile yalnız kaldıkları zaman Türkiye'nin yarına ait iktisadî ve sosyal gerçeklerine kattıkları sosyal ve iktisadî payı ne derecededir? Bunları tam olarak yapmakta mıyız? Biz daha henüz Türk özel sektörü olarak, memleketin yarına ait sosyal emellerine büyük değer katmıyoruz ve maalesef katma yolunda değiliz. Kendi özel problemlerimizin ve onlara bağlı memleket gerçeklerimizin yüzde 50'sinden fazlası bi-

zim sirtımıza dayandığı şu anda bu gerçekleri tam ve doğru bir şekilde yapamadığımız halde, üniversitede bir kaç konferans verilmesi, gazete fiyatına yakın bir kaç risale basılması tedbirini bugünün gerçeklerine göre çok cılız bulmaktayım.

● **İBRAHİM ÜZÜMCÜ** — Gelirleri arasında uçurum kadar fark olan memleketimizde ve gelir dağılımının çok yüksek bir nisbetini nüfusun çok az bir kısmının elde ettiği, çok az bir kısmını da çok büyük bir kitlenin elde ettiği bir memlekette, sosyal ve ekonomik huzursuzluğun fazla kazanana karşı kin ve garazın mevcut olacağını kabul etmeliyiz. Bizlere düşen vazife, her şeyden evvel gelir dağılımındaki bu aşırı dengesizliği önlemeye matuf, karınca karınca tedbirler almağa yönelmek olmalıdır. Yoksa bunu yazıyla, matbuatla, konferanslarla halletmeye kalkarsak, herkesin bir kulağından girer öbüründen çıkar. Aşırı solun karşısına bir cephe halinde çıkmak ve bunu savunmayı bir cesaret olarak kabul etmiyorum. Asıl cesaret, gelir dağılımındaki dengesizliği önlemeye matuf tedbirleri kendi iltisadî zararına da olsa almağa yönelmeye göstermekte olmalıdır. Her şeyden evvel patron zihniyetinden artık sıyrılmak, işletmeyi hakiki işletme haline sokmak, işletmede görev almış olanlara karınca karınca gelir dağılımında hakkını teslim etmek ve vermek en iyi yoldur.

● **Solun karşısında hükümet bile korkuyor.**

● **CEZMİ ÖZDEMİR** — Bugün komünizm içimizdedir. Hükümetimiz, demokrasiyi destekleyen, solun karşısında bir hükümet, Genel Kurmay Başkanı yani ordunun başı, komünizmin karşısında sert mücadeleci, buna rağmen hükümet bile korku içinde. Her ne kadar geçici görünüyorsa da, sanayiciye ve ticarcı bazı vazifeler düşüyor. Özel teşebbüse mütemadiyen küfreden gazeteler var, bunlar malûm... Fakat bu gazetelerin sayfalarını dolduran yine bizim verdiğimiz ilânlar. Çünkü bu gazeteler daha çok satılıyor. Özel sektör mensupları da, ilânlarını daha çok satan gazetelere vermeyi tercih ediyorlar, daha çok insan okuyacak, malı daha çok satılacak, menfaati icabı... Fakat bu menfaat bir gün olduğu gibi elinden gidecek! Menfaatin tamamı gideceğine, biraz daha az satış yapan gazetelere ilân vererek geçici olarak

SOLA KARŞI ARIYOR

bunun bir nebze olsun önüne geçilebileceğine kanım. Her ne kadar sanayicinin aleyhine ise de malûm gazetelere reklâm vermemeli. Bence esas tedbir, bu akıma meyledenlerin çıktığı deliği tıkmak.

● **ADNAN BİLEYDİ** — İbrahim Bey'in dokunduğu bir noktaya dokunmak isterim. Türkiye'de bu dedikodu mevzuu oluyor, onun için bunu rakamla ifade etmek isterim. Bugün Rusya'da işçinin ücretinin ne olduğunu biliyorlar mı? Geçen sene işçi ücretinin 50 rubleden 60'a çıkarılmasını büyük muvaffakiyet olarak ilân edildi. Bir rublenin fiyat değeri de 1 dolar olduğuna göre 540 lira eder. Bugün Türkiye'nin büyük şehirlerinde çalışan işçinin ücreti bunun üstündedir. Aşırı soğuk getirdiği iktisadi nimetler, özel teşebbüsün başta geldiği hür âlemde verilen ücretin altında... Ali Bey'e de cevap vermek isterim. İnsan haysiyet ve şerefi, iktisadi gelirin çok üstündedir. Evet, açık her şeyin üstündedir ama karnı doyan bir kimse için 5 kuruş fazla almak bahasına haysiyet ve şerefinden, insan haklarından uzaklaşarak bunu almak, insan

tabiatının dışındadır. Biz burada kendimizi Ali Bey'in ve İbrahim Bey'in dediği gibi hizaya getirmekle beraber, bazı tedbirleri organize olarak getirmek mecburiyetimiz var. Batı ekonomik tecrübesini geçirmiş, sosyal tedbirlerini almış, biz de bunları yapmak mecburiyetindeyiz ama anarşist bir grubun karışımında da muhtelif yönlerden mukavemetimizi organize olarak arttırmak zorundayız.

● **ALİ KERMEN** — Rusya'daki işçi ücretlerinden bahsettiler. Geçen sene bu zamanlarda tesadiften Rusya'daydım. İşçinin olduğu 50-60 rublenin fiktif kıymetini bir tarafa bırakalım, mühim olan paranın istihra kabiliyeti ile fertlerde psikolojik çöküntüye mahal bırakmayan alım ve satım gücünde yaratacak farklı metallerin piyasada bulunmayış halidir. Yani 50-60 ruble kazanan bir işçi ev kirası için 4 ruble verir, bütün temel enfastrüktürü tamamlanmıştır. Binaanaleyh parasının yetmeyeceği 200-300 rublelik ayak kabırı görmez bile. Bu itibarla psikolojik ezinti içinde değil. Biz kendi işçimize 600-700 liranın üstünde versek de paranın Türkiye'deki satın alma gücündeki bilhassa istihlak maddelerinde, hattâ enfastrüktür yatırımlarındaki değişik farklılık büyük uçurum, insanda fert olarak psikolojik vıkıntı yaratır.

● **ŞAHAP KOCATOPÇU** — Bugün problemin üç noktasına eğilmek gerekiyor. Bir tanesi üniversite. Üniversite gençliği muayyen bir şekilde zehirlenebiliyor. Buna karşı bizim de üniversitelerimizde seminerler, kurslar konferanslar tertip ederek dilimiz döndüğü kadar yarımlarda bulunmamız lazım. Eğitim, de imkân olmayanlara Türk eğitim Vakfı vasıtasıyla yardımlarımızı artıralım. Aç, kitapsız, vurtsuz, fakir bir Anadolu çocuğunun İstanbul gibi anormal israfların olduğu bir yerde çektiği ızdırabı kabul etmeniz lazım. Eğer o çocuk yanlış bir yola gidiyorsa suçlusu biziz. İkincisi devlet memurları. Hepimizin en çok şikâyet ettiği birçok devlet memurlarının bizim düşüncelerimize karşı olan tutumları... Memurların bize itimat edebilmeleri için evvelâ biz içimizde iki üç kötü varsa, onların tefişine bırakmadan bizim onları aramızdan atmamız lazım. Memur sınıfı okumuş azımlı teşkil ediyor ve işçiden az para alıyor. Bu büyük bir tezat! Üçüncü sosyal problem, işçi - işveren sendikacılığı. Ben Türk İşverenleri Sendikası Başkanı olarak Pasabahçe'de grevle karşılaştığım zaman Budapeşte Radyosu, Türkçe nesriyatında Türk işçilerine hitaben «Şahap Kocatopçu'yu istenmiyen a. dam ilân edeceğimiz» diye bağırıyor. Ertesi gün Türk - İş benli isten-

FAZİL ZÜBÜ
— Tedbir peşinde —

KOCATOPÇU
— Kapitalizmin ağır topu —

meyen adam ilân etti. Bu devlet zabıtlarında mevcuttur. Bugün taktikler değişiyor. Bu taktikler için millî menfaatlara değer veren sendikaları da desteklememiz lazım. Bazı damgalı olduğunu bildiğimiz sendikalar var, belki çok az bir ücret talebiyle bizi bugün tatmin edebilir, fakat istikbalimizi yıkar. Sendikamız faaliyetleriyle uğraşan işveren sendikalarının çabalarına yüksek meclisimizin bigâne kalmasının yanlış bir yol olduğunu müteaddit defalar ifade ettim.

● **MUZAFFER BERBEROĞLU** — Bu mevzuu daha fazla konuşup vakitini almaktansa en kestirme yol olarak içimizden ve dışımızdan, hattâ ilim müesseselerinden de olmak üzere bir komisyon teşkil edelim. Bu komisyon hakikaten kendisi lâhse edebilecek, kendisini verebilecek, çalışabilecek, yılmayacak, cesareti medeniyeti olan kimselerden teşekkül etsin.

● **Mücadele komisyonuna hangi kapitalistler seçildi?**

● **İBRAHİM ÜZÜMCÜ** — Azımlık zenginlerin hepimizce görünen şatafatlı hayatının aşırı fakirlerin sefalet derecesindeki hayatı ile karşı karşıya geldiğinde durumun ne olacağını takdir edersiniz. Bu zengin iş, dediği kadar cesur olsun, aşırı fakirlerin o sefaleti karşısında dayanmayacak, ezilecektir. İşte problem budur. Bizlerin özel sektör mensubu olmamız, şahsî menfaatimiz iktisadidir. Binaanaleyh neden bunu memleket sathına yaymak için görev almıyoruz? Neden herkes şahsî menfaatinin yaratıcısı kudreti ile tahrik imkânını kullanmıyoruz? İşte problemin asıl vechesi budur. Yoksa lâfla, gazete makaleleriyle, kitaplarla yaymak, zaten okur vazar seviyesiz az memleketimizde çok cüz'î bir kitlenin okuyacağı, müstefid olacağı vasıtadan ileriye gidemez. Onu kendimiz yazarız, kendimiz okuruz.

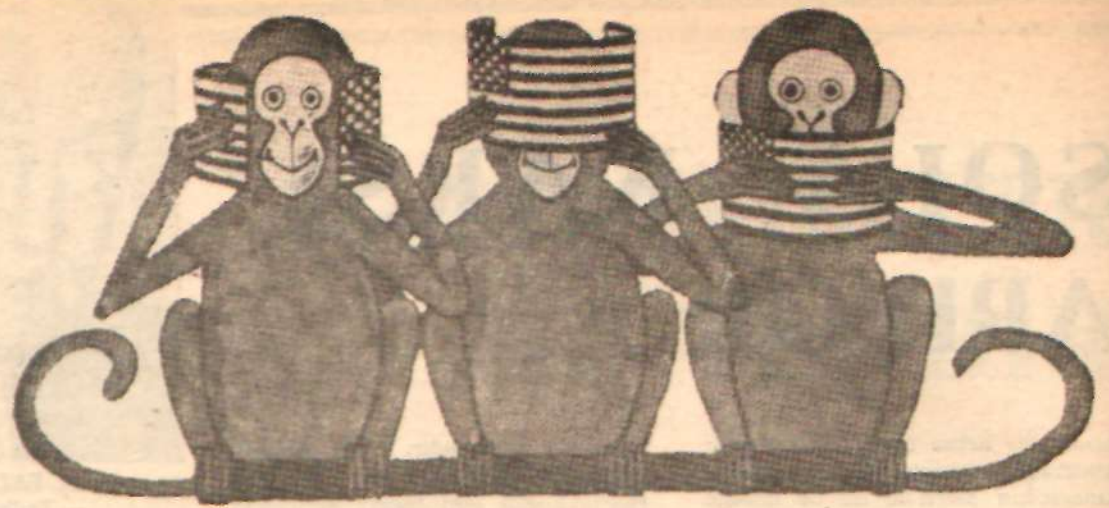
● **FAZİL ZÜBÜ** (Sanayi Odası İdare Heyeti Başkanı) — Bu mevzu, dünyanın mevzuu. İki tane super kuvvet var, ikisinin de elinde atom var, ikisinin de davası, kendi görüşlerini, kendi inanışlarını tatbik edebilme veya öbürünün tatbikatını önleyebilme... Biraz realist olmak lâ-

zım... Dünya hareketi içinde bir özel sektör, o özel sektör içinde bir İstanbul muntakası, İstanbul muntakası içinde bir Sanayi Odası... Yapabileceğimiz şeylerin ölçüsünü bilmemiz icap eder. Memleket ölçüsünde bu mevzularla uğraşan mühtelif kuruluşların, kurumların, şahısların, birliklerin, derneklerin bir araya getirilip de tam bir kuvvet halinde ortaya çıkmasını sağlayacak koordinasyon hareketinin yükünü odamızın yapması imkânsızdır. Özel sektörü camia olarak birleştirici unsur olarak mütalâa ettiğimiz Odalar Birliği'nin bu sahada öncülük yapması esasını hareket noktası kabul etmek kanaatimce şarttır. Bunun yanında ve ona yardımcı olarak İstanbul Sanayi Odası kendi bünyesinde ve kendi çapında faaliyetler yapabilir. Odalar Birliği bugüne kadar bu konu üzerinde çalıştı, İstanbul'da Enformasyon Bürosu kurarak bu büro vasıtasıyla faaliyette bulundu faydalı çalışmalar yaptı. Bu büro kurulduktan bir kaç sene sonra Odalar Birliği İstanbul'daki büroyu Ankara'ya nakletme kararı aldı. Bilâhare bu karardan vazgeçerek lâğvedip yeniden bir kuruluş haline getirmeyi kendisine şiar etti. Büronun tasfiyesi tamamlanmış, daha yenisi kurulmamış, ama kurulması için çalışmalar yapıldığı ifade ediliyor. Bu yolda birliği de harekete geçirebilirsek ve bu yolda tekrar onları ikaz edersek, faydalı olur düşüncesindeyim. Bu arada Adnan Bey'in mevzuu prezante eder, ken Çiftçiler Birliği'nin neşrettiği bir kitaptan bahsederken Odalar Birliği'nin bu ayarda bir çalışma yapmadığına işaret etmiş olduğu kitap, Enformasyon Bürosu tarafından hazırlanmıştır bastırılmıştır. Yalnız dağıtımı Çiftçiler Birliği eliyle yapılmıştır. Bu ve buna benzer daha başka misaller de vardır.

İdare Heyeti Başkanının yaptığı açıklamadan sonra Bileycinin önergesi üzerindeki görüşmeler tamamlanmış ve «asrı soha karşı nasıl bir mücadele yapılması gerektiğini tesbit için bir komisyon seçilmesi kararlaştırılmıştır. «Özel Sektörü Tanıtma Komisyonu» adını taşıyan komisyona şu kapitalistler seçilmiştir. Adnan Bileydi, Kemal Haracci, İbrahim Bodur, Muzafer Berberoğlu, Ömer Alageyik, Ertuğrul Soysal... Komisyonun gerekli incelemeleri yaptıktan sonra hazırlayacağı rapor Sanayi Odası Meclisi'ne sunulacak ve onun tasvibinden geçtikten sonra «sol» karşı sistemli bir mücadeleye girişilecektir.

AMERİKA HER ALANDA RİCAT HALİNDE...

Halûk TANSUG

Birleşik Amerika'nın harp taraftarlığıyla meşhur siyaset adamlarından ve Cumhuriyetçi Parti'nin bu dönemdeki Cumhurbaşkanı adaylarından Richard Nixon, 28 Şubat günü yaptığı bir konuşmada, şöyle demiştir:

«... Amerika'nın sadece silâhlarının ve hazinesini, büyük kısmını değil fakat aynı zamanda askerlerinin de çoğunluğunu verme zorunda kalacağı başka bir Vietnam, artık ortaya çıkmamalıdır. Bundan böyle, Afrika'nın, Asya'nın ve Latin Amerika'nın ülkeleri, savunmalarıyla ilgili mes'uliyetlere bizzat kendileri sahip çıkmalıdır. Eğer bu ülkeler, mes'uliyetlerini sırtlanmazlarsa, Amerika onlar namına aynı mes'uliyetleri benimsemeye devam edemeyecektir...»

İşte, milletler arası münasebetlerin nasıl yepyeni bir ortama girdiğini anlamak için, Vietnam olaylarını bu açıdan kıymetlendirmek gerekiyor. En ileri ve selâhiyetli yorumcular-

SAVAŞCI NIXON

— O bile
pes diyor —

rın bile, nasıl modern gelişmeler gerisinde kaldıklarını anlamak için, yine Vietnam meselesini yeni çehresiyle izlemek kâfi geliyor.

Çünkü, bundan bir yıl önce dünyayı titreten Batı Bloku «Süper lideri» Birleşik Amerika, bugün küçük bir Vietnam'da «samar oğlanı»na dönmüştür. Ve, Amerika'nın, bu «samarlara» verecek cevabı kalmamıştır. İşte olaylar, bir kaç ay içerisinde, böyle değişik bir yöne çevrilmiştir...

Söyle ki, çok kısa süre önce (meselâ İsrail'in Arap ülkelere saldırdığı günlerde) Birleşik Amerika'nın sakat siyaset güttüğünü açıkça belirten yorumcular bile, Washington'a hiç değilse Asya'da birinci derecede söz hakkı tanıyorlardı.

Nitekim İsrail saldırısı üzerine Moskova «etkisi»nin Akdeniz'e «çıkışı»nın, Fransız devlet başkanı general De Gaulle, şöyle yorumluyordu: «...Vietnam olaylarıyla Orta Doğu olayları birbirine bağlantılıdır. Güney Doğu Asya'da sulh sağlanamazsa, Orta Doğu'da da sulhu gerçekleştirmek mümkün olamaz...»

De Gaulle'nün beyanları şu anlamı taşıyordu: «Amerika'nın Vietnam'da ağır basmasına karşılık, Sovyetler de Orta Doğu'da ağır basma yoluna girmişlerdir. Dolayısıyla, Orta Doğu'ya Sovyet sızıntısını önlemek, ancak Amerika'yı Güney Doğu Asya'da frenlemekle mümkündür...»

De Gaulle'nün bahis konusu dış politika teşhisi, 8 ay önce, dünya kuvvetler dengesini en ileri anlamında aksettiriyordu. Mart 1968'de ise, De Gaulle'nün aynı teşhisi, olayların tamamıyla gerisinde sayılmaktadır.

Çünkü, Güney Doğu Asya bölgesinde bile Batı Bloku «süper lideri» Birleşik Amerika, gerileme hâlinde. Kısa, dünyanın hiçbir tarafında, milletler arası münasebetlerin hiçbir alanında, kendini kuvvetli saydığı hiçbir bahiste, Amerika «etkisi» elinde tutamamaktadır. (Bak: ANT, 27 Şubat 1968, sayfa 12).

● Almanya'da artık Amerikan dümen suyundan ayrılıyor.

Kısa süre önce, çok kalabalık bir Batı Alman heyeti, Paris'e gitti. Batı Alman heyetine, başbakan Kiesenger

başkanlık ediyordu. Dışişleri Bakanı Brandt dahil, başka bakanlar ve teknisyenler, hevete dahilidir.

Paris konuşmalarında, daha çok İngiltere'nin Ortak Pazar'a üye olması meselesiyle Fransa ve Batı Almanya'yı ilgilendiren siyasi ve ekonomik konuların ele alındığı, dünya basınına açıklandı.

Oysa, Paris'ten gelen haberler, esas konuların bambaşka karaktere büründüğü iddiasındadır.

Söyle ki, eğer bu Paris kaynaklı iddialara inanmak gerekirse, Bonn artık De Gaulle'nün politikasına yaklaşmayı kabul etmiştir. Brandt olayı (Batı Alman Dışişleri Bakanının De Gaulle'ü küçük düşürücü konuşma), Washington ve Londra'nın dikkatini dağıtma uğrunda girişilmiş «kamufle» hareketleridir.

Bonn idarecileri, dünya olayları üzerinde Amerika'nın kontrolü kaybetmesinden telaş duymaktadırlar. İsrail saldırısı ile Batı Almanya'ya kapanan Arap piyasaları ve maliyet pahalılaştıran Orta Doğu petroleri, Bonn idarecileri üzerinde menfi tesir yapmıştır. Yaklaşan ve tüm Batı Bloku'nu tehdit eden ekonomik buhrana, Kiesenger hükümeti tedbirler aramaktadır. Neticede de, yeni doğan dünya şartlarına uygun ve Doğu Bloku'na kısmen yönelmiş bir De Gaulle politikası, artık Bonn'a pratik gelmeye başlamıştır.

Kiesenger Hükümeti, yavaş yavaş Amerikan dümensuyundan ayrılıp, müstakil bir Avrupa politikasına yönelme niyetindedir. Nitekim Bonn'un bu yepyeni ve müsbet tutumu karşısında da De Gaulle, Kiesenger heyetine birden beklenmedik tâvizler tanımıştır.

Ayrıca, Orta Doğu'nun Arap ülkelerine mal satması ve Orta Doğu petrollerini Fransa kadar ucuza sağlaması için, Paris Hükümeti Bonn'a yardımda bulunma kararını almıştır.

● Emperyalistlerin Orta Doğu'da yeni oyunları.

Orta Doğu ülkelerini dolayısıyla Türkiye'yi çok yakından ilgilendiren yeni bir durum, Süveyş'in Doğu'sunda meydana çıkmıştır.

Ekonomik buhranın en tehlikeli uçurumlarına yuvarlanan İngiltere, gayri ekonomik askeri masraflarını, imkân derecesinde azaltma zorundadır. Bu sebeple de, İngiltere, ö-

nümüzdeki yıllar askeri birliklerini Süveyş Doğu'sundaki bölgelerden çekecektir.

İngiltere'nin bahis konusu bölgelerden askeri mevcudiyetini kaldırması demek, tabii, İngiliz taraftarı komprador i darelerin çökmesi anlamına gelir. Batı'nın sömürücü kapitalist ülkeleri açısından, İngiltere'nin Süveyş Doğu'sundan çekilmesi tehlikeli bir «vakûm» (boşluk) doğurur.

İşte, Batı Bloku lideri Birleşik Amerika ile bahis konusu bölgelerde birinci derece menfaati bulunan İngiltere, bu «vakûm»u şu veya bu şekilde «doldurma» çabasıdadırlar. Plânlarını, en ucuza mal etme niyetindedirler.

Yani, sömürdükleri bölgeler başında İngiltere ve Amerika lehine çalışmaya devan edecek komprador idarelerin mali ve askeri desteğini aynı bölgeler haikları sırtına yüklemeye yunundadırlar.

Nitekim, Acem Körfezi'ndeki küçük şeyhlikler birleştirilmektedir. İran, en modern silâhlarla donatılmaktadır. Gerici ülkelerden kurulu bir siyasi ve askeri pakt hazırlanmaktadır. Suudi Arabistan, Kuveyt, İran, Acem Körfezi şeyhlikleri, hattâ Pakistan bu Pakt'a üye yapılmak istenilmektedir.

Ancak, Amerika'nın Vietnam'da ve Orta Doğu'da düşüşü zor durum, İngiltere'nin, her geçen gün, daha büyük ekonomik ve siyasi sarsıntılara sürüklenmesi, Washington çevrelerinin «Yeni Vietnam'lar»dan korkmaları; bu Anglo Amerikan oyununu da çürütüyor. Adetâ, doğmadan ölmeye mahkûm, ikinci bir Bağdat Paketi mertebesine indiriyor.

Fakat, sonu ümitsiz dahî olsa, Anglo Amerikanların Süveyş Doğu'sunda oynamak isteyecekleri «son oyunlar» Türkiye'de de menfi tepkilerini gösterebilir. Çünkü, tasarlanan yeni Pakt için, Türkiye'nin yakın komşuları namzet sayılmaktadır.

Millî Kurtuluş Savaşımız

Kahraman Vietnam
balkının lideri

HO Şİ MINH'in

beklenen eseri çıktı.

Bütün kitapçılarda

TOPLUM YAYINEVİ —

P.K. 176 — ANKARA

Ant Der. : 420

İyi plânlanan ve yürütülen bir reklam ve tanıtma faaliyeti bir müessese için masraf kapısı olmaktan çıkar, karşılığını kat kat getirir.

BASIN İLÂN KURUMU

Cağaloğlu, Türkocağı Cad. no 1. kat 3
Telefon 27 66 00 - 27 66 01. İstanbul

TEKSAS'LI JOHNSON'IN YÜKSELİŞİ!

Başkan Johnson
— Mîmet borcunu ödüyor —

çok sıkı ilişkiler kurdu. Savaş patladığı zaman Brown and Root, Johnson'un yardımlarıyla, Teksas Eyalet Meclisi'nden bir çok inşaat taahhüdü aldı. Bu arada organize ettiği büyük bir elektrik şirketinin avukatlığını da Lyndon, karşılıklı yardımlaşma anlayışı içinde, Wirtz'e teslim etti. Johnson'un Senato Bahriye Komisyonu'nda (NAC) üye oluşu, savaş sırasında Brown'ların ABD'nin askeri gereçlerinin müteahhitliğini üzerlerine almalarına yaradı. Brown'lar, işler daha da gelişince, bir Gemi İnşaat Şirketi (BSCo.) kurup ABD'nin silâhlı kuvvetlerine araç ve gereç sağlama işine el atarak dev bir firma haline geldiler.

Bu sırada tekrar senato'ya seçilmiş bulunan Johnson, 1941'de Teksas Valiliğine adaylığını koydu. Brown and Root Şirketi'nin mali desteği ile büyük bir seçim kampanyası yürütülmesine rağmen, az bir farkla valiliği O'Daniel'e kaptırdı. Eyalet Mali Polisi'nin (IRS), Brown and Root için açtığı soruşturmalar ve başının 1941 Teksas val seçimi'ndeki oyunları açıklaması, Johnson ve Wirtz'in Beyaz Saray'daki çabaları ve nüfuzları sayesinde güçlü örtbas edildi.

Görüldüğü gibi, Brown'lar savaş sırasındaki «büyük işleri» sağlayabilmek için Johnson'a dayanmak zorunda idiler. Johnson ise iş adamları için, en yararlı harp politikasını yürütmeye yeteneğine sahip, bilimsel bir kaftandı. Parlatıcılar hayatının başlangıcında, belki sıhlanmanın en hızlı savunucularından biri olmuştu. Savaş sırasında, daha sonra Kore savaşları ve soğuk harp esnasında devlet eli ile büyük kazançlar elde eden Brown and Root, 1966 yılında işlerinin ancak yüzde 12'sini devlete, geri kalanını ABD içindeki özel yatırımlara ve 36 yabancı ülkeye yönelmiş bulunuyordu. Brown and Root, sadece 1965 yılı içerisinde 639 milyon dolarlık iş çevirmişti. Bunun 211 milyon ABD dışındaydı. 1960'da ABD Genel Muhasebe Bürosu (GAO) tarafından Senato'ya «Devlet 6 milyon 700 bin dolar zarar soktuğu» suçlaması ile şikâyet edilen firma, bu varıyı da cı sırada Deniz Kuvvetleri Müsteşarı bulunan hemşehrîsi ve yakın adamı John Connally'nin aracılığı ile atlattı.

1962'de Herman'ın ölümünden sonra, George Rufus Brown şirketi 36 milyon 745.000 dolar'a, Halliburton Petrol Şirketi'ne sattı. Brown and Root, halen Halliburton Şirketi'nin bir yardımcı olarak çalışmaktadır ve yönetim kurulu başkanı George Rufus Brown'dır.

George Rufus Brown'ın dün-

yanın her yerinde holdingleri vardır. Hisse senetleri, sigorta şirketleri, bankaları, petrol kumpanyalarını kontrolü altına almıştır. Irak, Küveyt, Suudi Arabistan, Mısır ve başka nereden petrol varsa Brown da oradadır. Amacı, dünyayı Amerikan işadamları için tehlikesiz bir duruma getirmek olan CIA ile, Brown'ın işbirliği etmemiş olmasını düşünmek mantıksızlık olur. Nitekim holdinglerinden birinin mutemedi olan Hobby, bunu kapalı bir şekilde anlatarak, «hükûmete hizmet etmekle övünürüz» demektedir.

Brown'ın halen genel müdürü bulunduğu Brown and Root, 1965'ten beri Güney Vietnam İmar Programı'nın büyük bir kısmını gerçekleştirme yolundadır. İnşaatlarında çalışan Vietnamlılar, aynı yerlerde çalışan Amerikalılardan ortalama 60 kat daha aşağı ücret almaktadırlar. Bu şirketin Vietnamlı işçileri gündüze kadar 11 büyük greve gitmiş olup Amerikalı işverenlerin kendilerine köle muamelesi yaptıklarını söylemektedirler.

Vietnam İmar Programında çalışan firmaların çok kısa bir zaman içinde (1967 ilkbaharında) hergün ortalama 3 milyon dolar değerinde) büyük konstrüksiyonlar meydana getirmeleri, Başkan Johnson tarafından «maliyet önemli değil!» sözü ile desteklenerek, kısa sürede muazzam kazançlar elde etmelerini sağlamaktadır. 200 milyon dolarlık bir açığı ise, ne bu şirketler, ne de Pentagon izah edebilmiştir.

Brown and Root, Johnson işbirliğinin hikâyesi, ABD'nin politik hayatının hangi güçler tarafından, nasıl kontrol altında olduğunu gösterir. Son otuz yıldan beri, bu güçler daha açık bir şekilde etkilerini duyurmaktadırlar. Bu işbirliği hikâyesi bir istisna olmayıp, iyi seçilmiş bir örnek teşkil eder. Senatör Johnson «askeri inşaatların genişletilmesini» önerdiği zaman, 64 senatör tarafından desteklenmiştir. Senatörler bu davranışla kendi eyaletlerinde «harp müteahhitlerinin» ceplerine giren dolar akışını hızlandırmayı amaçlamışlardır. Ve neticede 33.5 milyon dolarlık savunma bütçesinin dörtte biri harcanmıştır.

Senatör Fulbright, geçen yıl, «Senato'yu, askeri - endüstriyel güç yönetmektedir», Senatör Eugene Mc Carthy ise, «bizim bütün yapmak istediğimiz bu gücü sınırlayarak, ulusun dış politikasını kontrol altına alabilmektir» demişlerdir.

Lyndon Johnson ve George R. Brown örneği, «büyük iş»in hükûmet ile ilişkilerinde sadece bir prototipten ibaretir.

David Welsh'den çeviri ve özet: BEHZAT TANÇ

Korkunç Koleksiyoncu

Güney Vietnam'da Amerikan piyade alayından George Pawlaczyk ve Franklin Passantino, kumandanları tarafından taltif edildiler. Amirlerin Passantino ve Pawlaczyk'in kabarek göğüslerine, merasim kıtası önünde, «Günlük Yıldız» madalyası taktılar. İki kahraman, tam ikinci bir madalya almaya hazırlanırken, birdenbire soluğu «Divanı Harp» te aldılar. Ne olmuştu?

Geçen Ekim ayı içinde Güney Vietnam'lı vatanseverler ile Amerikalılar arasında, Saygon yakınlarında bir çatışma olmuş ve çatışmada her iki taraf da kayıplar vermişlerdi. Pawlaczyk ve Passantino çatışmadan sonra «hâta olarak» saklamak üzere savasta ölen Vietnamlı gerillaların «kulaklarını» kesmişlerdi.

Dehşet verici bir savaşın sürüp gittiği Vietnam'da bu olay acaba nadirattan mıydı? Ünlü Amerikan dergisi TIME'a bakılırsa, HAYIR. Vietnam'daki Amerikan askerleri arasında bu tür hâta meraki, hayli yaygındı. Fekî olay bu kez neden «açıklanmış» ve neden iki kahraman (!) Divanı Harp'e sevk edilmişlerdi?

Gayet basit: Çünkü Pawlaczyk ve Passantino bu iğrene meraklarını, ünlü Amerikan televizyonu CBS'nin kameraları önünde, «gösteri» halinde, tekrarlamışlardı. CBS ise iki kahramanın bu «marifetlerini» bütün Amerika'ya yaymıştı. Sonunda Divanı Harp Pawlaczyk ve Passantino'yu bu insanlık dışı ve iğrene uğraşları için, gerektiği biçimde (!) cezalandırdı: Birinin öete bir oranında maası, öbürünün hafifce rütbesi indirildi.

Amerika Cumhurbaşkanı Johnson'ın aşağıda okuyacağınız «yükseliş» hikâyesi ile Johnson'ın koltuğu altında çektiği resimlerle propagandasını yaptırarak iktidara gelen Amerikan bursiyeri Demirel'in Morrison müteahhitliğinden politika hayatına geçişi arasındaki benzerlik çok ilgi çekicidir. Johnson'ın «yükseliş hikâyesi Türkiye için bir çok meçhûlleri aydınlığa kavuşturmaktadır.

Houston Enternasyonal Hava Alanı'nda, Houston'lu bugünkü haline geçen onbeş işadamların portresi asılıdır. Bunların arasında Amerika'nın en büyük servetlerinden birini elinde tutan, Lyndon Johnson'ın yakın arkadaşı ve iş ortağı, Brown and Root Firmasının başkanı George Rufus Brown bulunur. George ve kardeşi Herman, Johnson'ı ilk finanse eden kişilerdir. Lyndon da buna karşılık Brown kardeşleri Teksas karayolu müteahhitliğinden, dünyanın üç numaralı inşaat firmasının sahibi durumuna geçmiştir. Brown and Root'un kontratları arasında 1 milyar 600 milyon dolarlık Vietnam İmar Programı taahhüdünün bulunuşu bir rastlantı değildir...

Teksas'lı Brown kardeşler hemşehrîleri Lyndon gibi işe ufaktan başladılar. İlk işi yol inşaatında çalışmak olan Herman, açık gözlüğü sayesinde, 1920'lerde Dan Root adlı bir inşaatçı ile ortaklık kurdu. Root'un ölümünden sonra, o sırada koleji bitiren kardeşi George ile bir-

likte firmayı devam ettirdi... «Büyük para» sahibi olmanın hükûmet koltuklarından geçtiğine inanan Brown'lar, büyük ekonomik kriz'in arifesinde hisse senetleri satın almaya ve kârlarını arttırmak için barolar, da, eyalet meclislerinde güçlü arkadaşlıklar edinerek kazançlı politik yatırımlar yapmaya başladılar.

Brown kardeşlerin asıl başkanı Teksas'da bir baraj inşası taahhüdünü almaları ile başlar. Lyndon'ın sahneye çıkışını ise, Brown and Root'un avukatı Wirtz, eyalet temsilcisi Kleberg'e Johnson'ı sekreter olarak kabul ettirerek sağladı. Böylece, yirmiliç yaşındaki öğretilen Washington yolunu tuttuğu zaman, Wirtz ve Brown'lar ile o'nan köklü ve sadık bağlılığın temelleri atılmıştı...

1935'de, Johnson'ın Milli Gençlik Teşkilatı'nın (NYA) Teksas direktörlüğüne getirilmesinde, NYA'nın danışma komisyonu başkanı olarak Wirtz, önemli rol oynadı. Eyalet temsilcisinin ani ölümü üzerine onun yerini de alan Johnson, Wirtz'in aracılığıyla Herman Brown ile

SANAT ÜZERİNE SORUŞTURMA

Osman AROLAT

TONGUÇ YAŞAR — Güçlü sanatçı çıkmıyor —

Türkiye'de son zamanlarda en çok tartışılan konulardan biri bugünün sanat ortamının ne olduğu ve Türkiye'deki sosyalist gelişmeyle paralelliği bulunmadığıdır. Arkadaşımız Osman S. AROLAT, bu konuyu açıklığa kavuşturmak üzere sanatçılara, bilim adamlarına ve çeşitli kimselere şu soruyu yöneltmiştir:

— Bugünün sanat ortamını tanımlayarak Türkiye'deki sosyalist gelişmeyle paralellliğini ortaya koyar mısınız? Bu açıdan sanat görevini yapamıyorsa, yaratılması gereken koşulları sıralar mısınız?

Bu sayımızda KEMAL TAHİR, DOÇ. DR. ÇETİN ÖZEK ve karikatürist TONGUÇ'un cevaplarını bulacaksınız.

TÜRKİYE'DE SANAT GÖREVİNİ YAPIYOR MU?

Kemal Tahir —

Bugünün sanat ortamı, memleketimizin sosyal-ekonomik durumuna bağlıdır. Genelliğiyle de bu duruma uygundur. Sanatımız yüz elli yıldan beri tarihsel özelliklerimize aykırı olarak yürütmeye çalıştığımız BATILAŞMA'ya koşarak, verilişten, Anadolu Türk Halklarının tarihsel gerçeklerinden, kaçıp bütün değer ölçülerini yabancı sanatların değer ölçülerine uydurabilmek için debelenmektedir.

Sanat kollarımızda, tanzimat, tan bu yana sürdürülen BATI KOPYACILIĞI, sanatçılarımızı, Batıdan gelen her şeye kölece kapılan yarı aydın zümrenin yazarları haline getirerek Anadolu halklarımızdan hızla uzaklaştırmıştır.

Yazı sanatımız tarihinde büyük ve çeşitli geleneği olan girle 1945-1960 arasında çok önemli gelişmeler göstermiş hikâyeciliğimizin pek az istisnasıyla anlamsızlık batağına da, larak vardığı bugünkü umutsuz tükeniş, bu gerçeğin canlı delilidir.

Türkiye'deki sosyalist gelişme de, - esefle söyleyelim - tipki sanatımız gibi, memleketin içine düşürüldüğü yanlış batılaşma şartlarının etkisinden kurtulamamış, Anadolu Türk Halklarına doğru gelişeceğine, onlarla anlaşma dilini ve ortamını arıyacağına düşe dönük, teorinin özüne değil, kaba kalıplarına bağlı, halktan uzak bir küçük aydın azınlığın ve yarı aydın gurubun amatör zenaatı halinde kalmıştır.

Oysa, bilimsel sosyalizmin ödevi - tipki sanatın ödevi gi-

bi - kendi halklarının gerçeklerini derinden aramak, bu gerçeklerin özelliklerini bulmak, bu yoldan halklarını gururlandırmaya çalışmaktır.

Türk sosyalizmi, kırk yıldan beri, gerçeklerimize ulaşan, bunların özelliklerini belirleyen yerli bilim eserleri verememiştir. Bu hal, gelişmesinin, tipki sanatımızda olduğu gibi, yabancı koşullar içinde kaldığını, kopyacılık ve kalıpcılık çizisini aşamadığını ispatlar.

Sanatımız, görevini yapabilmek için, şiir, hikâye, roman, eleştiri, sanat tarihi, müzik, resim, heykel, şinto ve sinemada, batılı örneklerini, Anadolu Türk Halklarının gerçeklerindeki özelliklere doğru, aşmak zorundadır. Ancak belli bir süre, çiraklık dönemini atlatabilmek için, faydalı sayılan kopyacılık, hiç bir toplumda gerçek

sanatın yerini uzun boylu tutamaz. Hiç bir aydın gurubu, ne kadar yaman BATILAŞMACI, yani, ne kadar yirik batı kültürü palavracısı olursa olsun, bu kopyacılık dönemini, keyfince sürdüremez.

1800'lerde, batılaşmaya karar verdikleri zaman, Osmanlılar, battıyı, gelişmesiz, tekdüzen, BİR TEK BATI sanmışlarsa, ancak, 1870'lere kadar haklı görülebilirler. Sosyalizmi, her

memlekete upatıp uyar, akıl dışı bir metafizik kalıp sanan sosyalistlerimiz de, ancak 1953 lere kadar, belki, heklidirlar. (Buradaki HAK, ancak orta çapta, iyi niyetli insanıcılara tanımlanacak hazin bir haklıdır).

Türkçesi: sanat, tipki sosya- lizm gibi, kendi memleketinin tarihsel temelini bulup ona sınıksı basmadıkça gelişemez.

Sanat, bir küçüklük, kaytar- macı, devşirme azınlığın bunaltı ilacı, gönül eğlencesi, çocuk oyuncuğu değildir.

Türk sanatçısı, 40 milyon yaklaşan, üstün sevgili, Anadolu Türk halklarıyla erge karşı karşıya geleceğini, eserleriyle onlar tarafından insafsızca yargılanacağını aklından hiç çıkarmamalıdır.

Bugün Türk yazarlarımız sanat ödevlerini yapabilmek için göz önünde tutacakları, en önemli, en kurtarıcı koşul, şiirlerini, hikâyelerini, romanlarını, eleştiri ve tarihlerini kurarken ve yazarken, bunları hemen göüp Anadolu Türk Halklarına okumak zorundaymışlar gibi düşünmeleridir.

Ödevini yapmak isteyen MİL, Lİ sanatın şaşmaz ölçüsü, halklarıyla arasızsız karşılıklı sanatçıların, «Keşke bunu böyle yazmasaydım. Ne ayıplı» pişmanlığına düştükleri yere verir.

Şurası da bilinmeli ki, ben, bir «Anadolu Türk Halkları Tarihi» tasarlarken, deyişlerinin önemli bir kısmını, tasavvuf kâğıtlarıyla tekke erbabi ve aşk odaları eğlenceleri için yazdığını, KARACA OĞLAN'ı bile,

Yobazların yalanı ve kul Mustafaya birkaç söz

Kaba kuvvet, yalan ve sahtekârlıkla varlıklarını devam ettiren sağıclar ne kadar alçak insanlar olduklarını belli ediyorlar.

M.T.T.B. Tiler Adana'dan Kul Mustafa'dan karacahilli aşık olarak aldatıp getirmişler, kendi salonlarında tertipledikleri gecede Kul Mustafa'nın sosyalist aşıklara meydan okuduğunu ilan etmişlerdi. 2 Mart Cumartesi günü beni çağurdılar. Ben de gittim. On bir tane sağıc aşık toplanmışlar. Kurdukları jüri sağıc, salondaki bütün seyirciler sağıc. Tek başına hepsine meydan okudum. Kul Mustafa'yı çıkarttılar karşına. Biraz atıştıktan sonra söyleyecek söz bulamayan Kul Mustafa selâmeti kaçmakta buldu. Başka da karşına geçeni olmadı. Bu sağıclar için bir aşıklar gecesi değil ölüm gecesi idi. Hırslarını beni dövmek, battı öldürmekle alabilirlerdi ancak. Bir arkadaşın sayesinde zorla kurtulabildim. Ertesi gün sağıc basın geçeyi yorumlarken «Aşık Ferman! Kul Mustafa'ya boyun eğdi» diyordu.

Fikirden ve insanlıktan yoksun olan bu insanlar söyledikleri yalanları kendilerini avutuyorlar. Ancak bu sahtekârlıklarının bir gün mutlaka sonsu ereceğini de unutmazınlar. Şunu haber vermek isterim ki, yaptıkları gece tamamiyle bir tertipti.

Ben fıkara Türk halkının fıkara şairiyim; Ben Dadaloğlu'na, Köroğlu'na, Yunus Emre'ye, Karacaoğlu'na layık olmağa çalışan bir şairim. Ben fıkara halkın, gavurlarla birlik olarak kanını emen zenginlere de karışım. Ben öz halkımın dilliyim, Zenginlerin parayla tutup İstanbul'lara kadar getirdiği çanak yalayıcılardan değilim. Ben fakir halkımın, yavrı halkımın yenilmez güvresiyim. Nasıl Halklar yenilmezse, ben de Kul Mustafa denilen çanakçıya yenilmem. Bir kere o halkın şairi değil, çanağını yaladığı zenginlerin şairidir.

Onlar soygun düzeninin utanç verici o yunlarıdır. Onlar halka da, halk şairine de, halkın diline de, adma da kurban olunsunlar.

Onlar da, kulu oldukları zenginler de halkın bir tokatını yiyeceklerdir ki, felek de masallah diyecek. O zenginlerin kulu Mustafaya diyeceğim ki, halk şairleri zenginlerin değil hakikatın kulu olurlar. Bir lokma ekmeği, binbir yalan dolanla elinden alınan halkı yanında olurlar. Tüydü bitmedik yetimlerin, hastaların, ilâcsızların, okutulmayanların yanında. Baş on kuruş için kan emicilerin yanında olmazlar. Olurlarsa bunlara halk şairi denmez. Zenginlerin kulu değildir.

Orada bir iki jüri midir nedir, ne idiği belirsiz, şair döküntüsü insana birincilik verip şair yapamaz. Halk kendi şairini kendi yapar.

Zenginlerin kulu Mustafa'ya bir şey daha söyleyeceğim, işte bu sözümü iyi dinle: Eğer halkın şairi olacaksın topraksız, bir lokma ekmeği elinden alınan, alınteri sel gibi akıtılarak aç susuz bırakılan halkın içine dönsün. Halkın şairi olunmaz zenginlerin sofrasında. Halkı gibi bir lokmaya, bir hurkaya razı olan ancak halkın şairi olmaya layık olabilir.

Bir daha Dadaloğlu'nun torunuyum diye de palavra sıkmasın. Onun kimin torunu olduğunu herkes bilir. Eğer Dadaloğlu'nun torunu olmağı çok istiyorsa, olabilir de. Ama zenginlerin çanaklarının başında değil. Dadaloğlu gibi, halkın içinde: Ferman padişahın, dağlar bizindir diyerek Bir daha halkın şairliğini çağırmasın. Onlarla çakışmaya kalkmasın. Zengin çanağında fıkara halkın içine dil uzatmasın. Onu, torunu olduğunu söylediği ulu Dadaloğlu'nun ruhu çarpar da yerle bir eder. Şimdilik zenginler kulu Mustafa'ya sözüm bu kadar.

Aşık FERMANİ

ÇETİN ÖZEK
— Sanatçı
toplumun
sorunları ile
ilgilenecek
zorundadır —

böyle bir utandırıcı pişmanlık-
ta, çok yakaladım.

Çetin Özek

Bugünün sanat ortamı-
nı tanımlamak ve Tür-
kiye'deki sosyalist gelişimle pa-
raçlığını inceleyen varılacak
sonuçların bütün sanat kolları
için eşdeğerde olması müm-
kün değil. Örneğin, sanat alanı
kolaydan tiyatro ile edebiyat ay-
rı çizgi üzerinde değildir. Top-
lumda en yaygın olması gereken
suna karşılık son yıllarda tam
tersine bir gelişimle halktan
topmuş gözükten edebiyat üze-
rinde durmak isterim.

Şiir, hikâye ve roman ala-
nında, tek tük ayrıcalık durum
olr yana bırakılacak olursa,
toplumsal gelişim ve özellikle
toplumcu bilim konusundaki
gelişim ve zenginleşmeye para-
lel bir gelişimi saptayamıyoruz.
Belki yanlış olabilir, fakat i-
nanırsanız, edebiyat alanında
gelişim bir yana bir gerileme-
den bile söz açabilmek müm-
kün. Bu gerileme, gerek halkın
edebiyata olan ilgisizliğine konu-
suna, gerek yeni edebiyatçıların
belirmesi yönünden kendisini
ortaya koyuyor. Belki edebiyat
ürünlerini karşı toplum ilgi-
sizliği, yeni kuşak üreticileri-
nin yetişmesini de engelliyor.
Bugün toplum çoğunluğunca bi-
liyenler, Kemal, Tahsin, Orhan
Kemal, Yaşar Kemal, Fazıl

Hüsni gibi eski ustalar. Sol a-
kım içinde geniş ölçüde yer al-
an genç kuşakların ve aydın-
ların da günümüz edebiyatıyla
geniş ölçüde ilgilendiklerini ve
ilgilenmemenin de eksikliği
duyduklarını sanmıyorum. Bu
ilgisizlik edebiyat dergilerinin
örneğin onbeş sene öncesine o-
ranla sayı ve tıraja düşüklü-
ğü, toplumda yaygın ün sahibi
yeni isimlerin belirmemesiyle
de ortada.

Bu ilgisizliğin ve esas önem-
lisi ilgilenmek ihtiyacının du-
yulmamasının nedenleri neler
olabilir? Hem de okur yazar,
toplum sorunuyla ilgilenen
genç ve aydın kuşak sayısı art-
tığı halde, yeni yazarları sadece
bir çevrenin insanları olarak
kayıyor, kendi aralarında oyala-
nıyorlar. Bunun iki nedeni
saptayabilmek mümkün he-
men. Birincisi, beş on yıl önce
sanat toplumsal sorunların açığa
vurulması yönünden tek a-
raç durumundayken, 1960 dan
sonra gelişen sosyalist bilimle
ilgili doğrudan doğruya bilim-
sel eserlerin çoğalması ve e-
debiyatın dolaylı söyleşisine, e-
debiyat aracılığına ihtiyaç kalma-
yışı. Bir şiirin bir mısraında,
bir hikâyenin bir paragrafında
üçküncü derterinin dile getiril-
mesinden tutulduk duyan aydınlar,
genç kuşaklar, bugün
çok daha derine inen bilimsel
eserlerce tatmin edilmektedir-
ler. İkinci neden de, birincisine
bağlı geniş ölçüde. Yeni kuşak
edebiyatçıları da, toplum sorun-
larını, toplumcu yapıyı ve in-
sanı konu almaktan vazgeçmiş
görünüyorlar. Bir ölçüde, e-
debiyat toplumdan kopmuş du-
rumda, bu kopuşa karşılık, ay-
dınların, genç kuşakların bilgel-
sel yönden gelişmeleri, olgun-
laşmaları ve üçküncü bir davra-
nışla her konuyu yurt koşulları
ve sorunları açısından inceli-
yileri edebiyat ile sol akımın
bir birlerinden git gide uzaklaş-
maları sonucunu doğuruyor. Soyut bir edebiyat somut so-
runlara eğilen, II. kurtuluş sar-
lüks durumuna düşüyor. Zor-
gün, gelişme burjuva toplum-
vastı veren ülke solcuları için

hiç de gereklilik duyulmayan
ları için söz konusu olabilecek
sanat spekülasyonları, az geli-
miş ülke insanlarına hiç bir
şey getirmiyor. Savaş kızıktık-
ça edebiyatçıları da, genellikle
bu kopuş içinde kaldıkça e-
debiyat ile sol akım arasındaki
tersine paralellik daha da arta-
caktır sanımdayım. Bu kopuş
da, şahsen hiç bir zaman zev-
kine varamadığım, toplumsal
yarar ve görevini göremediğim
bugün için silinse bile, ikinci
yeni akımın da olumsuz etki-
sini belirtmek isterim. Bu a-
kım kanımca, eski diye adlan-
dırdıkları kuşağın toplumsal
sorunlarla ilgilenme eğiliminin
kırmış, sanatı soyutla kaydır-
mış ve edebiyatın toplumdan
kopuşunun başlıca nedenleri-
den biri olmuştur.

Paralellüğün yaratılması, e-
debiyatın halktan kopuşu nedenle-
rini ortadan kaldırmak olarak
kısaca formüle edilebilir. Sa-
nat sanat için mi? toplum için
mi? gibi bayat, eskimiş bir tar-
tışma, bugün geçersiz. Hele so-
runları çok çetrefil olan bir az
gelişmiş ülke söz konusu ise. Az
gelişmiş bir ülkenin adamı ol-
mak, bilim adamı olmak, sanat-
çısı olmak, bu kişilere çağımı-
zın yüklediği ve gelişmiş ülke-
lere oranla değişik bir takım
sorumlulukların yüklenilmesi so-
nucunu doğurmaktadır. Bu so-
rumluluk sanatçı için de söz
konusu. Bütün az gelişmiş
ülke aydınları, az geli-
mişlik nedenlerine eğilip, bu
nedenlerin yok edilmesi yolları
üzerine eğilmekle bu sorumlu-
luklarını yerine getirmiş ola-
bilirler. Sosyalist gelişim bugün
Türkiye'de sosyalizmin kuruluş
nedenlerini, yapısal analizlerini
yapmak durumundadır. Edebi-
yat insana hitap ettiği sürece
insanla ilgili kurabilir. İnsanlar
kendileri sorunları ile ilgilendik-
çe ona bağlanır. İnsanın sorunu
ise, toplumun ve düzenin so-
runlarıdır. Sosyalizm tüm insanı
kavrayan toplum yapısının
sorunlarına eğildiğine göre, e-
debiyat da bu sorunlara eğil-
dikçe toplumla ilişki kurabile-
cektir. Sosyalizmin bilimsel in-
celeme ve teorisi yanında, e-
debiyat da sosyalist bir dünya
görüşü açısından, sanat endi-
şesiyle sorunların üzerine gi-
dip ona eğildikçe, çağdaş so-
yalist akım ve gelişime yararlı
yerini bulabilecektir. Bu açıdan
da soyut sanata hiç yer olma-
yacağı doğaldır.

Bugünkü aydınlarımız ve
genç kuşaklar, emperyalizm,
yeni sömürgecilik, kurtuluş sar-
vasları gibi konular üzerine e-
ğilip, bunların savaşını verirken
elbetteki bu sorunların dışın-
da kalan soyut edebiyata eğil-
mi bir zaman ısratı olarak gö-
recektir. Nitekim örneğin on-
beş yıl önceki canlılıkla, bu-
günkü durgunluk, edebiyatın
o günkü ve bugünkü yön fark-
larından doğmaktadır. Bugün

ANDRÉ MALRAUX

UMUT

İspanya İç Savaşının unutulmaz
hikâyesi.

Türkçesi: Atilla İlhan

ACAĞOĞLU YAYINEVİ
(Selvili Mescidi Sokak,
Kurt İş Hanı, Cağaloğlu,
İstanbul)

Ant Der: 419

HALKIN SESİ

Hazırlayan: Aşık İHSANİ

SIVACI

Türkiye, kendi insanını, yani kendinden yana olanı ya-
vaş yavaş yetiştirmeye başladı. Bu, önüne geçilmeyecek
kadar açık ve gerçektir.

Bu gerçek, yalanla, dolanla örtülemeyecek kadar da güç-
lüdür ve bunun müjdesini, sık sık köşemize gelen halk şa-
irlerinin mektup ve şiirlerinden almaktayız, ve alır almaz
da ANT'nin yürekli okurlarına aynı şekilde vermeye çalışmak-
tayız. Ta ki hak, adalet yerini buluncaya kadar.

İşte, bu şiirli mektuplardan biri daha: Bu mektup,
yanık Anadolu'nun Malatya şehrinde sıvacılık yaparak ek-
meğini zar zor temin eden Mehmet TUNCER arkadaşımız-
dan bize geldi.

Bir yandan halkın şairliğini, diğer yandan bina sı-
vacılığı yapan ve mektubunda: Öcüm, öcüm diye haykıran
Mehmet arkadaşımızın şiirini, buyrun okuyalım bakalım
hele:

Ağlar mısın güler misin

Fakirin giydiği yamalı çuval
Zenginin ağzında sırmalı kaval
İktidar partisi okuyor maval
Ağlar mısın, güler misin arkadaşım

Zenginler fakirin sırtında yatar
Dolaplar çevirir keyfini çatar
Hükümet buğdayı kurt ile satar
Ağlar mısın, güler misin arkadaşım

Fakir vatan bekler zenginler malı
Fakirler ekmeğe yiyer, zenginler bahı
Fakirler gül yapar, zenginler çalı
Ağlar mısın, güler misin arkadaşım

toplumcu romanlara olan rağ-
bet, bu türden tercüme e-
debiyat eserlerinin beğenilmesi de,
aynı nedenle olsa gerektir.

Şuna kesin olarak inanım
var ki, ben sanatçıyım sanat
yapırım demeye hiç bir az geli-
miş ülke sanatçısının hakkı
yoktur. Ta ki gerçek sanatçı ol-
lunmak, çağdaş sorumluluğu
vüklenmek istenliyoruz. Aksi-
ne davranış sorumluktan kaç-
mak anlamını taşır ve toplum-
sal tepki ve ilgisizlikle karşı-
lanır.

Tonguç

Bugünün sanat ortamı, iki
çeşit sanatçı ile belirte-
nir.

Bunlardan bir kısmına «TOP-
LUMCU», öbürüne de «Bİ-
REYCI» diyoruz.

Toplumcu sanatçıları, ülke-
mizin toplumsal eylemi ile aynı
paralelde ve aynı gelişme nok-
tasında sayılabılır.

Bireysel sanatçılara gelince:
Onlar bir bakıma eylemsizliğin,
içe kapanışın soyut biçimlere
yönelmiş olan insanlardır.

Türkiye her iki parçede de,
yeterince güçlü sanatçı kişile-
re sahip çıkamamakta, ne hal-
kın, ne de elit aydınların tat-
min olabildiği bir sanat ortamı
söz konusu olmaktadır. Bütün
bu yavanlık, Türkiye'nin, bü-
yük bir toplumsal mücedelenin
şahlanabildiği bir ülke olama-
masından ve bireysel bir içe ka-
panışın, yaratıcı bir kişisel baş-
kaldırmanın inkâr hedefi olabi-
lecek karanlık bir kuvvetin ar-
cık seçik belirlemeyişindenidir.
İtiraf etmek gerekir ki, sanat
eserine gerçek bir dayanak.

gerçek bir varoluş ortamı ha-
zırlamak bakımından her iki
durum da, aynı ölçüde değerli-
dir. Yani bu demektir ki, tari-
hi gelişim içinde ideal şartlar,
yukarıda sözü edilen zıtlıklar
içinde varolabilmektedir. Bu
bakımdan Türkiye'nin âdeta
muhafaza edilmek istenen bir
alaca karanlık Sistem belis-
sizliği - içinde sürüklenip dur-
duğu gerçeğini de düşünme
zorunluluğu vardır.

Şimdi gelelim bir başka ger-
çeğe: Bu da, halkın artık eski
önemini, heyecanını yitirmiş
olduğu geleneksel sanatlarıyla
başbaşa kalmış olması, buna
karşı aydının Avrupalı sanat
bulunuşu.

Daha dün kadar bu olan, bu
gün de kendini duyurmakta de-
vam eden bu durum, kendi ür-
kesinin gerçeğine yönelme ken-
di kültürünü yeniden gözden
geçirme eğilimini taşıyan çaba-
larla sarsılmaya başlamıştır.
Bugün aynı kişilerde de, mahal-
li gerçek kaygısı kendini gös-
termeye başladı. Ama iyice haz-
medilmemiş bir bilimsellik ö-
zentisiyle...

Giderek onların yerlerini, bu
ülkenin tabiatını derinden kav-
rayan, duyan insanların alması
gereklidir.

Yaratılması gereken temel
koşulları soruyorsunuz: Bu ko-
şullar tek tek insanlarda saklı
durmaktadır. Onların ötesinde,
koşulların yaratılabilmesinden
nasıl söz edebiliriz?

Gelecek Hafta
Balaban
Sencer Divitcioğlu
Ali Gevgili

KAPİTALİST SÖMÜRME

(Artı — değer ve ücret)
Ünlü iktisatçı

ANDRÉ
BARJONET'in

önemli eseri çıktı.
Bütün kitapçılarda
TOPLUM YAYINEVİ —
P.K. : 176 — ANKARA
Ant Der. : 421

FRANSIZ LE MONDE GAZETESİ ZONGULDAK GREVİ'Nİ YORUMLUYOR

Fransa'nın en ciddi gazete-
lerinden Le Monde, 1 Mart 1968
tarihli sayısında özel istihba-
ratına atfen Türkiye hakkın-
da önemli bir yazı yayımlamış
tır. «Türkiye'den Mektup» baş-
lığıyla yayınlanan yazıyı aynen
sunuyoruz:

«Geçen «quatre» günü, Kara-
deniz civarında, Zonguldak
bölgesindeki kömür madenle-
rinde çalışan maden işçileri, o-
caklara binmeyi reddettiler. Şe-
hir üzerine yürüdüler, olayları
izlemeye gelen gazetecilere ve
maden idarecilerine hücum etti-
ler, emniyet kuvvetleriyle ça-
uştılar. Üç gün süren ve ayak-
lanma (émeute) temposuna gi-
ren bu grev, Zonguldak'da ilk
defa görülen bir şey değildir.
1965 Mart'ında da bir çek ö-
len olmuştu»

Böylesine şiddet hareketleri-
nin sebepleri nelerdir? Bay De-
mirel'in hükümetine göre, se-
bepleri, Türkiye İşçi Partisi
(T. İ. P.) üyelerince ve sosya-
list sendikacılar tarafından giri-
şilmiş tahrirlerde aramak ge-
rektir. Hakikat ise, bu kadar ba-
sı değil, çok daha katıktır
(complexe). Maden işçilerinin
memnunsuzluğu, hem işçi kültü-
resinin içinde bulunduğu şart-
lara hem de bugünkü Türk
sendikacılığının durumuna
bağlanabilir.

Maden işçilerinin aldıkları
ücretler, mevcut cetvelin en
alt sıralarında yer alır; hele,
mesleklerinin zorluğu hesaba
katıldığında... Çalışma Bakan-
lığı tarafından verilen bilgiye

Yedi başlı lider!

CHP'nin yedi başlı lideri homurdanmaya başla-
dı. Bu adam ne istiyor? İçki cinayetlerin, şenatle-
rin hasreti ile yarıyor. Şimdi bunları yapamadığı
için damarlarını çatlatarak kadar kin ve hirs bey-
nini sarıyor, milleti irtica ile, gericilikle itham
ediyor, bozguncu yeni ihtilallerle tehdit ediyor. Fa-
kat artık bu yedi başlı liderin kolu kanadı kırılmış-
tır. Zulüm ve defâlet, küfür ve ilhad devrinin rü-
cuuna artık imkân kalmamıştır. Mekke fetholun-
muş, putlar parçalanmış, Ebucehil gebermiş, leşi ce-
hennem çukuruna atılmıştır.

ESREF EDİP
(Bugün — 5.3.1968)

göre, gündelik asgarî ücretin
ortalaması 12 Türk Lirası (5
Franc'dan biraz daha az) dır.
1965'den beri, Zonguldak ma-
den işçileri 13.50 TL ücret al-
ıyorlar. 1967'de, Çalışma Bakan-
lığı 20 TL'na çıkarma kararına
varmıştır. Fakat, madenlerin
sahibi E. K. İ. (Edbank Kömür
İşletmesi) bahis konusu kararı
hiç bir zaman yürürlüğe sok-
mamıştır. Devlet işletmesi o-
lan E. K. İ., 1967 yılı, 150 ml-
yon T. L. zarar etmiştir; yuka-
rıda ki kararın gerekçesi olarak
bu zarar gösterilmektedir.

HÜKÜMETİN TUTUMU

İşçiler, aynı zamanda sendi-
kalarını, patrona karşı «yumu-
şak» davranmakla suçluyorlar.
Öbür taraftan, Adalet Partisi'nin
genellikle işçi kütlelerine,
özellikle Zonguldak maden işçi-

lerine karşı tutumu, sonuncu-
ların memnunsuzluğunu artır-
arak mâhiyettedir. Başbakan
Bay Demirel, partisinin hedefi-
ni, şöyle belirtmiştir: işçilerin
haklarıyla işverenlerin hakları
arasında bir denge kurmak. Ob-
jektif açıdan bakıldığında ise,
bu sonuca varmak gerekir: İk-
tidara geldiği 1965 yılından beri
kendisinin amacı, özel sek-
törün gelişmesine çalışmak ol-
muştur; 1965'den önce işçilere
tanınmış haklara, pratik olarak
hiç bir şey ilâve etmemiştir.
Aksi, herhalde dengenin işçi
ehline bozulduğu kanısına ka-
pılıp hükümet bazı işçi hakları-
nı kaldırmaya hazırlanmakta-
dır; işveren tarafından yatırı-
lması gerekli kıdem tazminatı
yerine işsizlik sigortası getiril-
meye kalkılmaktadır.

Zonguldak olayları, Türk

sendikacılığının karşılaştığı
problemlerle izah olunabilir.
1936 tarihli Türkiye'nin birin-
ci iş kanunu ve 1947 tarihli
sendikalar kanunu, işçilere müs-
bet hiç bir hak sağlamamıştı.
1950 yıllarında da, işçi hakları-
nı elde etme hedefi güden (re-
vendicatifs) bütün hareket-
ler, sistematik bir baskıya he-
def olmuştu. Menderes hükü-
meti, grev hakkını tanımaktan
kaçınıyordu ve o zaman «cemi-
yet» şeklinde isimlendirilen işçi
teşekküllerini kısıkaı arasında
tutuyordu.

D. İ. S. K.

1961 Anayasası'nı hazırlayan-
lar, işçilerin isteklerini ve
memleketin sosyal hayatına ka-
tılma arzularını dikkate aldılar.
1963'de, özellikle o zamanlar
Çalışma Bakanı bulunan şim-
diki C.H.P. genel sekreteri
Bay Bülent Ecevit'in ısrarlı ça-
baları sonucu, işçilere haklar
tanındılar, Sendikalar Kanunu,
Grev ve Lokavt kanunu, Top-
lu Sözleşme Kanunu yürürlüğe
girdi.

Bugün, sendika üyesi işçile-
rin sayısı 700 bin'e varmaktadır;
tarım işçileri ve küçük arazi
sahipleri (ki bunların sayısı
çok daha fazla tutmaktadır)
henüz sendikalaşmamışlardır.
Başlangıçta, her iş kolundaki
sendikalar, tek ve büyük bir
millî federasyonda gruplaşıyor-
lardı: Türkiye İşçi Sendikaları
Federasyonu (Türk-İş). Türk-
İş, C. İ. S. L.'a bağlı idi. Parti-
ler üstünde mevki alma iddia-
sındadır. Fakat, 1967 başları-
nda, yeni bir sendika federasyo-
nu Türkiye Devrimel İşçi Sen-
dikaları Konfederasyonu (D. İ.-
S. K.) kurulmuştur.

Türkiye İşçi Partisi'nin deste-
ğiyle kurulmuş bu yeni merkez
şu inançtadır: «millî istiklâl i-
çin mücadele ve sosyalizm uğ-
runa savaş, bölünmez bir bü-
tündür.» D. İ. S. K., işçi sınıfı-
nın kapitalistlere karşı müca-
delesini idare etme iddiasında-
dır. Bahis konusu mücadele
yalnız emekçi kütlelerin duru-
munu düzeltme hedefi gütmek-

le kalmıyor, aynı zamanda
Türkiye'yi yabancı kon-
dan (mainmise) kurtarma-
cı taşıyor.

Sendika enflasyonu, mi-
nk, Türk-İş idarecilerinin
merikanvari lüks hayat s-
leri, Türk sendikacılığını z-
latan gözle görülür derece-
li bir unsurdandır.

Türk işçisinin ekonomik
rumuna göz atılırsa, o za-
atılması gerekli yol da-
ortaya çıkar. Huzursuzluk
«İhtir: endüstriyel teşebbü-
yüzde 200'den yüzde 300'e
dar kârlar sağlayıp yatırı-
ları paraları bir kaç yıl iç-
amortî ederlerken 1963'den
yana, 200 kadar önemli g-
olmuştur.

Zonguldak grevi, bir za-
sonuçlanmış bulunuyor: 21
bat günü, yeni bir toplu
leşme imzalanmıştır; işçiler
1963'den beri hak kazandıkları
zamlar tanınmıştır. Bu yeni
adımdır.»

Hele bir izin çıksın!

Bizim Adalet Bakanı-
ndan bir ricamız var: Bir
kanun maddesine göre
kömüniste komünist de-
mek suçtur, nasılsa böy-
le bir şey yazarsak he-
rifler dava açıp binlerce
lira tazminat alıyolar.
Artık şu maddeyi kaldır-
sın da köpeğe «köpek»,
ayıya «ay», domuza «do-
muz» diyebilelim!

KADIRCAN KAFLI
(Tercüman - 3.3.1968)

NOT: Ve de Amerikan
uşağına «Amerikan uşa-
ğı», satılmış «satılmış»,
yalayıcıya «yalayıcı»
denebilsin!

Sağa göre Menemen!

Tam 38 sene evvel çok müessif ve kanlı bir hâdise olmuştu Menemen'de. Bu vak'aya
kimin sebebiyet verdiği hâlâ kesinlikle malûm değil. Biz kayda ihtiyatla şunu yazmak
ve belirtmek isteriz ki, o zamanlar, gizliden gizliye işittigimiz bir rivayete nazaran bu
genç subay namzedi, yani Kubilây, namaz vakti camie giriyor ve halkı, bilhassa sarıklı
ve yaşlıları tekmelemeye başlıyor ve hâdise bundan sonra meydana geliyor. Türk Milleti
için bu hâdise karanlıktı. Amma cenebiler için öyle değildi. O zamanın Polonya Büyü-
elçisi Olšovski, alenen, Menemen hâdisesinin İslâm aleyhine yapılmış bir komplo ve
büyük din adamlarına ortadan kaldırma için CHP'sinin bir tertibi olduğunu söylü-
yordu.

MÜNEVVER AYASLI
(B. Sabah — 4-3-1968)